

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 27 AUGUSTUS 1924

No. 452

INHOUD

TWENTHE EN TILBURG door <i>Mr. B. J. M. van Spaendonck</i>	Blz. 744
Indrukken van de Zesde Internationale Arbeidsconferentie door <i>Mr. Dr. A. M. Joekes</i>	746
De Fiscaal-technische zijde van het Ontwerp-Tariefwet III (Slot) door <i>J. van der Poel</i>	748
Het wetsontwerp tot bevordering van de richtige heffing der Directe Belastingen door <i>B. van den Berg</i>	751
De Rijksmiddelen	753
AANTEKENINGEN:	
Indexcijfers van groothandelsprijzen	753
Het Muntverslag 1923	754
INGEZONDEN STUKKEN:	
Het Ontwerp-Tariefwet door <i>Mr. W. N. M. v. d. Ham</i>	756
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	757
MAANDLIJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	757
Handelsbeweging over de maand Juli 1924	758
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	759—765
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*

Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruijge Plaatweg 37.*

Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—, Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonnees, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

26 AUGUSTUS 1924.

Over de geldmarkt valt deze week niets nieuws te berichten. Geld blijft ruim en de noteering voor privaat-disconto handhaafde zich op 2½ à 2 pCt.

Prolongatie: 2¼—2¼ pCt.

* * *

Bij de 20 dezer gehouden inschrijving op 60 miljoen gulden schatkistpapier, werden

ingeschreven: en toegewezen:

3-maands prom.	f 60.230.000	f 24.720.000	à f 994'50
6- " " "	" 2.390.000	—	
Schatkistbiljetten	" 12.178.000	" 5.281.000	" „1011.13.
totaal	f 74.798.000		

Er werd dus slechts voor een bedrag van f 30 miljoen toegewezen, tegen een rendement voor de promessen van ca. 2.15 pCt. en de biljetten van ca. 3¾ pCt.

* *

De weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft opnieuw van een daling van de uitzettingen der centrale credietinstelling blijk. De post binnenlandsche wissels vertoont een teruggang van f 2,5 miljoen. De effectenbeleeningen geven een vermindering van f 2,4 miljoen te zien. De goederenbeleeningen liepen met f 1 miljoen terug. De metaalvoorraad der bank blijkt met een goede f 300.000 te zijn vermeerderd. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans daalden resp. met f 1,6 en 2,5 miljoen. Blijkbaar heeft de bank dus ook in de afgelopen week weder voor eenige miljoenen van haar buitenlandsch tegoed gerealiseerd.

De biljettencirculatie verminderde van f 952.9 miljoen tot f 945,7 miljoen. Het creditsaldo van het Rijk bleef vrijwel op dezelfde hoogte, doch het saldo van anderen vertoont een daling van f 2,9 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo vermeerderde met f 2,4 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt 54.

* *

Op de wisselmarkt bleef een onaangename stemming heerschen. Door de onzekerheid, welke ontvangst de afspraken der Londensche conferentie bij de verschillende parlementen zullen vinden, onthield men zich zoo veel mogelijk van het doen van zaken; kleine hausses en baisses volgden elkaar vaak op het onverwachtst op. De Francs deviezen bleven echter flauwer; slot 13,90 en 12,85.

LONDEN, 23 AUGUSTUS 1924.

Daar de markt hare schuld aan de Bank of England Donderdag terugbetaalde was er ten gevolge hiervan meer aanbod, alhoewel kort crediet toch nog vrij sterk gevraagd werd.

Nieuw opnemen van daggeld kostte 2¼—3½ pCt. Vernieuwen van zevendaagsche leeningen 2¼ pCt.

De discontomarkt kan deze week iets levendiger genoemd worden. September Treasury Bills waren gevraagd tegen 3½—3⁹/₁₆ pCt.

2-mnds prima bankaccept 3¹¹/₁₆—¾ pCt.

3- " " " 3¾ pCt.

4- " " " 3¾—½ pCt.

6- " " " 4³/₁₆—5⁵/₁₆ pCt.

TWENTHE EN TILBURG.

Twenthe heeft weer gesproken!

Terwijl mannen met onverdachte vrijhandelsbeginselen — zooals Prof. Treub in dit tijdschrift — in de voorgestelde Tariefwet geen aanleiding tot principieel verzet vinden, komt de Nederlandsche Vereeniging van Katoenspinners en Spinners-Wevers, gevestigd te Enschede, met een uitvoerig adres aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal de gevaren ook van deze toch wel zeer bescheiden tariefsverhoging betoogen.

De heeren brengen overigens niet veel nieuwe argumenten. De oude paardjes: „prijsstijging”, „stijging der exploitatiekosten der binnenlandsche ondernemingen”, „belemmering van concurrentievermogen”, „gevaar voor tegenmaatregelen speciaal van het vrijhandelsgezinde Engeland”, „hellend vlak: nu 8, dan 10 enz.”, worden van stal gehaald.

Gedocumenteerd is het adres in geen enkel opzicht. Er wordt niet nagegaan wat die „prijsstijging” in cijfers uitgedrukt ten slotte beteekent. In hoeverre er praktisch van „stijging der exploitatiekosten” en „belemmering van het concurrentievermogen” sprake is. Of het buitenland in de afgelopen jaren onzen export bijzonder ter wille is geweest, omdat we al 60 jaar de brave vrijhandelaren gebleven zijn.

Wij zien in het onderhavige adres dan ook uitsluitend een willen-getuigen. Waar dagelijks aan het Twentsche standpunt krachtige steunpilaren ontvallen (uitingen als die van Dr. v. Aalst zijn niet prettig voor de Twentsche fabrikanten), waar Twente in dit opzicht onder de Nederlandsche industrie vrijwel alleen komt te staan, daar is het te begrijpen, dat men bij deze gelegenheid nog eens voor den vrijhandel heeft willen getuigen.

Want ook in het eigen kamp vertoonen zich reeds afvalligen.

De heer Blomjous toch was in de gelegenheid in de vergadering der Eerste Kamer van 21 Maart 1923 mededeeling te doen van het volgend schrijven van den heer Menko-Hartogensis, lid der voorname Enschede'sche firma N. J. Menko:

„Indien men al de ellende in zijn eigen land ontwaart, welke wordt aangericht door de ongebreidelde buitenlandsche concurrentie en daarbij de houding, ten opzichte van onzen export door schier alle buitenlandsche Regeringen aangenomen, overweegt — zelfs ten deele door Engeland met zijn voorkeursrechten voor tal van koloniën — daarbij in aanmerking neemt, dat de te zwaar drukkende directe belastingen een goedkoop fabriceren in al zijn geledingen in den weg staan, dan kan men niet anders dan een redelijke fiscaal beschermende belasting op den invoer van vreemde fabrikaten goedkeuren en wenschen, zelfs dan indien men zelf voelt er zonder die bescherming nog wel te zullen komen.”

Tegenover een dergelijke uitlating van een voor-aanstaand Twentsch fabrikant moest thans een ander geluid gehoord worden.

Men zou anders misschien nog meenen, dat ook Twenthe om was!

't Ligt uiteraard niet op onzen weg, te pogen, om aan de algemeene beschouwingen in het Twentsche adres door andere algemeene beschouwingen afbreuk te doen.

Wij willen alleen trachten door het overleggen van concrete gegevens eenige onjuiste voorstellingen der Twentsche fabrikanten recht te zetten en daardoor tevens te motiveeren, waarom andere niet onbelangrijke groepen der Nederlandsche Textielindustrie een andere meening als Twenthe zijn toegedaan.

In het adres lezen wij o.a.

„Ook is het gevaar zeker niet denkbeeldig, dat bij verhoging van het tarief van 5 op 8 pCt. het overigens vrijhandelsgezinde Engeland aan den zoo belangrijken invoer onzer manufacturen in hare koloniën fiscale belemmeringen in den weg gaat leggen.”

Hier raken wij wel aan het zwakste argument van het geheele adres. Want deze zinsnede wil toch blijk-

baar suggereeren, dat het vrijhandelsgezinde Engeland op dit oogenblik, nu wij in Nederland tevreden zijn met een recht van 5 pCt., onze producten zonder fiscale belemmeringen in zijn koloniën toelaat.

Laat ons eens nagaan wat Nederlandsche manufacturen op dit oogenblik bij invoer in de verschillende deelen van het British Empire moeten betalen. Behalve in Engeland zelf worden overal meer of minder hooge rechten geheven, terwijl in verschillende deelen van het Empire Engeland zich een belangrijken voorsprong verzekerd heeft door een preferentieel tarief.

Staat	Artikel	Tarief voor Nederl. producten	British preferentieel tarief
Engeland.....	alle stoffen	vrij	vrij
Canada 1).....	wollen dekens.....	30 %	22½ %
„	wollen flanel	30 „	20 „
„	wittekatoenen manufacturen	22½ „	15 „
„	wollen kledingstoffen	35 „	27½ „
„	katoenen manufacturen	30 „	25 „
Nieuw-Zeeland	wollen stoffen	30 „	20 „
„	katoenen stoffen	30 „	20 „
„	wollen en katoenen garens	30 „	20 „
Australië.....	wollen stoffen	45 „	30 „
„	katoenen stoffen	30 „	20 „
Britsch-Indië .	wollen stoffen	15 „	2) „
„	katoenen weefsels	11 „	—
Zuid-Afrika ..	wollen stoffen	15 „	12 „
„	katoenen stoffen	15 „	12 „

1) Bovendien heft Canada een „sales tax” van 5 %, waardoor de rechten voor de Hollandsche producten, hierboven bedoeld, stijgen tot resp. 35 %, 35 %, 27½ %, 40 % en 35 %.

2) Geen preferentie.

Het merkwaardige is nu, dat juist in dat deel van het British Empire, hetwelk voor den Twentschen export van groot belang is, — het onmetelijke Britsch-Indië — geen preferentieel tarief voor Engelsche goederen bestaat, terwijl in alle andere deelen, die juist voor de wolindustrie belang hebben, de Engelsche fabrikant in het algemeen een voorsprong heeft van 7½ of 10 pCt. der waarde.

Twenthe toch exporteert zijn producten in hoofdzaak naar landen, die vanwege hun klimaat voor den wollenstoffenfabrikant geen bijzonder belang hebben, terwijl juist in die warme landen de concurrentie, wat de douanetarieven betreft, voor iedereen gelijk en niet onoverkomelijk is.

Immers de Twentsche katoenen manufacturen betalen in Engelsch-Indië evenals de Engelsche een recht van 11 pCt., in Nederlandsch-Indië van 10 pCt.

En juist deze twee gebieden ontvangen het leeuwenaandeel van den Twentschen export.

Eenige cijfers ter adstructie.

Totaal export van katoenen manufacturen (posten 715 t/m. 720 en 733 van de Statistiek van den In-, Uit. en Doorvoer).	
1921.....	f 86.326.000
1922.....	„ 82.304.000
1923.....	„ 91.149.000

hiervan naar:

	Nederlandsch-Indië	Engelsch-Indië
1921.....	f 56.567.000	f 8.139.000
1922.....	„ 49.143.000	„ 7.134.000
1923.....	„ 49.453.000	„ 6.930.000

De Nederlandsche Wolindustrie is daarentegen aangewezen op gebieden, waar vooral vanwege het klimaat in hoofdzaak wollen kleding gedragen wordt.

Voorzoo veel het British Empire betreft gaven wij hierboven reeds onder cijfers weer, welken omvang de fiscale belemmeringen van den export naar die gebieden hebben aangenomen.

Thans laten wij hieronder volgen de invoerrechten, die de Nederlandsche wollenstoffenfabrikant ontmoet, wanneer hij zijn producten naar niet-Engelsche gebieden wil exporteeren. 1)

1) Het buitenland heeft in het algemeen een uitgebreid gewichtstarief, dat zich moeilijk of vaak in het geheel niet

Europa.

België:

Halfwollenstof ad f 1.10 per Mtr. Gewicht 330 grs. per M². Breedte 140 c.M. *Recht 15 pCt.*

Buckskin ad f 2.50 per Mtr. Gewicht 550 grs. per strekkenden Meter. *Recht 11 pCt.*

Buckskin ad f 3.50 per Mtr. Gewicht 550 grs. per strekkenden Meter. *Recht 10 pCt.*

Daarbij komt 1 pCt. als taxe de transmission.

Frankrijk:

Wollen Buckskins ad f 4.75 per Mtr. Gewicht 400 grs. per strekkenden Meter. Breedte 142 c.M. *Recht 11 pCt.*

Fantaisie-Flanel ad f 1.05 per Mtr. Gewicht 260 grs. per strekkenden Meter. Breedte 70 c.M. *Recht 31½ pCt.*

Duitschland:

Daar in Duitschland een invoerverbod voor wollen stoffen bestaat, kan de Nederlandsche fabrikant daar niets doen.

De invoerrechten zijn overigens sinds 1914 nog steeds dezelfde. Krachtens het Vredesverdrag van Versailles n.l. mist Duitschland tot Januari 1925 de bevoegdheid de rechten te verhoogen. Op dit oogenblik spant echter de geheele Duitse Industrie zich in, om in 1925 door hooge tarieven beschermd te worden. De Engelsche handelsattaché te Berlijn bericht o.a. in „The Board of Trade Journal” van 7 Aug. l.l.: „Reports are current that the duties on Textiles are to be increased, in substitution for the existing import licence system.”

Oostenrijk:

Buckskin ad f 4.75 per Mtr. Gewicht 500 grs. per strekkenden Meter. Breedte 142 c.M. *Recht 13 pCt.*

Momenteel is een nieuw ontwerp-Tarief in Oostenrijk aanhangig gemaakt, volgens hetwelk het invoerrecht op bovenstaand artikel bedraagt: *Recht 22 pCt.*

Hongarije:

Volgens de „Pester Lloyd” van 22 Mei 1924 zal het invoerrecht krachtens het nieuwe douanetarief bedragen:

voor Kamgaren: *recht 15 pCt.*
 voor Damesstof: *recht 18½ pCt.*
 voor Heerenkleeding: *recht 32 pCt.*
 voor Wollen-Winterstof: *recht 15 pCt.*

Noorwegen: Recht 15 pCt.

Zweden:

Ulsterstof ad f 5.— per Mtr. Gewicht 950 grs. per strekkenden Meter. Breedte 142 c.M. *Recht 23,2 pCt.*

Kamgaren ad f 6.30 per Mtr. Gewicht 500 grs. per strekkenden Meter. Breedte 142 c.M. *Recht 9½ pCt.*

Denemarken:

Ulster ad f 5.— per Mtr. Gewicht 950 grs. per strekkenden Meter. Breedte 142 c.M. *Recht 11 pCt.*

Spanje:

Kamgaren ad f 5.80 per Mtr. Gewicht 430 grs. per strekkenden Meter. Breedte 142 c.M. *Recht 57½ pCt.*

Buckskin ad f 2.75 per Mtr. Gewicht 475 grs. per strekkenden Meter. *Recht 134 pCt.*

Italië:

Gabardine ad f 4.50 per Mtr. Gewicht 340 grs. per strekkenden Meter. Breedte 142 c.M. *Recht 10½ pCt.*

Melton ad f 3.— per Mtr. Gewicht 500 grs. per strekkenden Meter. *Recht 18.6 pCt.*

voor vergelijkingen leent. Wij hebben ons daarom de moeite getroost, de verschillende gewichtstarieven om te rekenen in ad-valorem-tarieven voor die producten, die juist voor de betreffende markten in aanmerking komen. De omrekening geschiedde op basis van den wisselkoers van 8 Augustus 1924.

Waar rekening moest worden gehouden met een wisselend goud-agio, geschiedde zulks volgens de jongste gegevens gepubliceerd in „The Board of Trade Journal”. Dit tijdschrift, alsmede Kelly's Customs Dictionary, Revue des Douanes, Handelsberichten enz. werden geraadpleegd, om de jongste tarieven vast te stellen.

Roemenië:

Melton ad f 3.50 per Mtr. Gewicht 500 grs. per strekkenden Meter. Breedte 142 c.M. *Recht 18.9 pCt.* (16.4 pCt. + 2.5 pCt.)

Lithauen:

Stoffen. *Recht 15 pCt.*

Garens. *Recht 10 pCt.*

Zwitserland:

Velours de laine ad f 3.40 per Mtr. Gewicht 360 grs. per strekkenden Meter. Breedte 142 c.M. *Recht 13.2 pCt.*

Halfwollenstof ad f 1.50 per Mtr. Gewicht 500 grs. per strekkenden Meter. Breedte 142 c.M. *Recht 31.6 pCt.*

Buckskin ad f 2.75 per Mtr. Gewicht 550 grs. per strekkenden Meter. Breedte 142 c.M. *Recht 19.2 pCt.*

Een nieuw tarief is in voorbereiding.

Noord-Amerika.

Vereenigde Staten:

Damesstof ad f 3.50 per yd. Gewicht 14 oz. *Recht 81½ pCt.*

Zuid-Amerika.

Argentinië: Recht 51.2 pCt.

Azië.

Japan:

Velours ad f 3.85 per Mtr. Gewicht 370 grs. per strekkenden Meter. Breedte 142 c.M. *Recht 12 pCt.*

Buckskin ad f 4.75 per Mtr. Gewicht 500 grs. per strekkenden Meter. Breedte 142 c.M. *Recht 13½ pCt.*

Afrika.

Egypte: Recht 9 pCt.

Marokko:

Hiervoor gelden dezelfde rechten als in Frankrijk.

Algiers:

Hiervoor gelden dezelfde rechten als in Frankrijk.

Uit het bovenstaande blijkt dan ook wel zeer duidelijk, dat de Nederlandsche Wolindustrie omgeven is naar alle zijden door een hoogen en steeds hooger wordenden tariefmuur. Engeland is de eenige poort in dien muur, maar een krachtige Engelsche wolindustrie staat aan die poort om al te brutale uitvallen van Nederland tegen te houden.

De Nederlandsche katoenindustrie vindt twee groote poorten: Nederlandsch- en Engelsch-Indië, gebieden, waar de inheemsche industrie niet die betekenis heeft, dat zij althans voorloopig den stroom van Nederlandsche katoentjes kan tegenhouden.

Tengevolge daarvan heeft de binnenlandsche markt voor de wolindustrie een geheel andere en veel grootere betekenis dan voor de katoenindustrie.

De statistiek van Voortbrenging en Verbruik geeft hieromtrent sterk sprekende cijfers.

Katoenindustrie.	1921	1922
Binnenlandsche afzet	f 120.509.337	f 116.420.315
Buitenlandsche afzet	„ 94.903.726	„ 85.603.888

Wolindustrie.

Binnenlandsche afzet	„ 54.726.866	„ 49.433.084
Buitenlandsche afzet	„ 4.543.621	„ 6.875.050

Onder den binnenlandschen afzet zijn in bovenstaande cijfers eveneens begrepen de goederen waarvan niet bekend was, of zij binnen- of buitenlandsche bestemming hadden, maar vergelijking met de handelsstatistiek leert, dat dit geen rol van betekenis speelt.

De binnenlandsche markt heeft derhalve voor de wolindustrie een overwegende betekenis, al speelt zij voor de katoenindustrie een grootere rol, dan vaak wordt gemeend.

Ook de handelsstatistiek bevestigt deze zienswijze zooals onderstaande cijfers leeren:

Katoenen weefsels.	1921	1922	1923
Invoer	f 21.212.000	f 28.956.000	f 22.779.000
Uitvoer	„ 86.326.000	„ 82.304.000	„ 91.149.000

Wollen en halfwollen weefsels.	1921	1922	1923
Invoer	f 31.354.000	f 35.163.000	f 29.893.000
Uitvoer	„ 9.410.000	„ 8.206.000	„ 9.470.000

Het groote meeningsverschil tusschen Tilburg en Twenthe in handelspolitiek opzicht moet naar onze meening dan ook verklaard worden uit het verschil in beteekenis dat de binnenlandsche markt voor deze beide nijverheidstakken heeft; terwijl zich dit laatste wederom laat verklaren door de exportmogelijkheden i.v.m. de handelspolitiek der diverse afzetgebieden.

Wij zien de zaak zelfs zóó, dat de Twentsche inzichten spoedig belangrijk zullen veranderen, als, door welke omstandigheden ook, Twenthe zijn afzetgebied in Britsch- en Nederlandsch-Indië geheel of goeddeels verliest.

Wij zouden het dan ook veel reëeler achten, als Twenthe betoogde, dat het voor de belangen van de Twentsche Industrie geen verhooging van invoerrechten wenschte.

Alle geschermd met het algemeen belang is hier uitsluitend camouflage.

Tenslotte een enkel woord over de vraag, welke beteekenis de Twentsche Katoennijverheid heeft in het geheel der Nederlandsche textielbedrijven.

Alleen reeds het feit, dat de Twentsche Katoennijverheid arbeid verschafft aan ruim 25.000 arbeiders van de 64.455 arbeiders, werkzaam in de Nederlandsche textielnijverheid, wijst er op, dat Twenthe een hervorragende plaats inneemt.

Maar dat wil geenszins zeggen, dat de overige textielbedrijven geen belangrijke beteekenis zouden hebben voor de Nederlandsche volkswelvaart. Behalve de Twentsche Katoennijverheid hebben wij de Nederlandsche wolindustrie, de linnen- en jute-industrie, de tapijt- en cocosindustrie, de band- en veterindustrie, de trijppindustrie, de tricotageindustrie enz., die tezamen aan 39.455 arbeiders werk verschaffen.

Het gaat daarom niet aan, de meening der Twentsche katoenfabrikanten te vereenzelvigen met die der Nederlandsche textielindustrie.

Tegenover de meening van de Ned. Vereeniging van Katoenspinners- en spinners-wevers over het ontwerp-tariefwet staat die der Vereeniging van Tilburgsche Fabrikanten van Wollen Stoffen en der Vereeniging van Katholieke Werkgevers in de Textielnijverheid; tegenover de opinie der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Twenthe te Hengelo staat die van de Kamers te Tilburg, Eindhoven en Leiden.

Dat degenen, die over onze handelspolitiek te beslissen hebben, daarmede rekening houden!

MR. B. J. M. V. SPAENDONCK.

Tilburg, 12—8—'24.

INDRUKKEN VAN DE ZESDE INTERNATIONALE ARBEIDSCONFERENTIE.

De vier onderwerpen, die de agenda voor de zesde Arbeidsconferentie bevatte — de besteding van den vrijen tijd der arbeiders, de gelijkheid van behandeling van buitenlandsche en eigen arbeiders voor de ongevallen-verzekering, de wekelijksche rustdag in glasfabrieken en het verbod van bakkersnachtarbeid — deden verwachten, dat de Conferentie slechts een beperkte beteekenis zou hebben. Maar zooals op een druilige dag de wind betrekkelijk onverwacht de lucht kan doen oplakken, zoodat zich in het landschap plotseling vergezichten openen, zoo kreeg de Conferentie in de tweede week van haar bestaan nieuw leven door de besprekingen omtrent de achturen-conventie van Washington.

Tot nog toe hebben slechts vijf landen de conventie geratificeerd: Britsch-Indië, Bulgarije, Rumenië en Griekenland, voor welke landen trouwens in de conventie bijzondere bepalingen zijn opgenomen, zoomede Tsjechoslowakije. Sinds kort heeft ook de Oostenrijksche regering haar ratificatie aan den secretaris-generaal van den Volkenbond medegedeeld, onder uitdrukkelijk voorbehoud evenwel, dat de ratificatie eerst van kracht wordt, wanneer een aantal met name genoemde landen, waaronder de groote Europeesche industrie-staten, eveneens tot het verdrag toetreden.

De belangrijke industriele landen: Engeland, Frankrijk, Duitschland, Italië, onthielden zich echter alle van ratificatie, deels, zooals Engeland, omdat zich tegen toepassing van de conventie bezwaren deden gelden, in het bijzonder met betrekking tot de spoorwegen; anderdeels, zooals Frankrijk en België, omdat zij zich niet wilden binden, wanneer niet de andere landen, Engeland in de eerste plaats, hetzelfde deden.

Onder die omstandigheden bleef de achturen-conventie meer van theoretische, dan van praktische beteekenis, en klonken de jaarlijksche aansporingen van de zijde der arbeidersgroep op de Conferenties om tot de ratificatie over te gaan, als vrome wenschen, die geen kans op dadelijke verwezenlijking hadden.

In dien toestand hebben de besprekingen op de laatste Conferentie een kennelijke verandering gebracht.

Zoowel de Engelsche als de Fransche en Belgische regeeringsvertegenwoordigers deelden mede, dat hunne regeeringen tot ratificatie van de conventie wenschen over te gaan.

De Engelsche regeeringsvertegenwoordiger, Rhys Davies, onder-minister van Binnenlandsche Zaken, verklaarde, dat de Engelsche regering, zoodra de parlementaire werkzaamheden dat zullen toelaten, een wetsvoorstel bij het parlement zal indienen, om de regering in staat te stellen de conventie te ratificeren.

De Fransche minister van arbeid, Justin Godart, kon, met een verwijzing naar de regeeringsverklaring van het sinds kort opgetreden nieuwe Fransche kabinet, mededeelen, dat de Fransche regering den vasten wil heeft de ontwerp-verdragen van Washington en Genève te ratificeren; en de Belgische regeeringsvertegenwoordiger, prof. Mahaim, wees er op, dat de Belgische arbeidswet reeds in overeenstemming is met de conventie van Washington, en dat België slechts wacht op het oogenblik, dat de groote industriele landen tot de ratificatie overgaan, om het eveneens te doen.

Aan de Fransche verklaring werd evenwel, zij het in vage termen, een ernstig voorbehoud verbonden, voorbehoud, dat in de regeeringsverklaring van het Fransche kabinet niet voorkwam, en dat er op neerkwam, dat ook Duitschland zich aan de achturen-conventie zou moeten houden.

Hinc lacrimae. Duitschland toch heeft juist sinds December een nieuwe verordening op den arbeidstijd ingevoerd, volgens welke en krachtens collectief contract en krachtens vergunning van de overheid van den achturendag kan worden afgeweken.

De Duitsche regeeringsvertegenwoordiger ter Conferentie, dr. Leymann, zette uiteen, dat Duitschland tot November van het vorige jaar den achturendag heeft gehandhaafd, maar thans, onder den druk van de economische moeilijkheden, waarin het zich tengevolge van den oorlog en de reparatie-plichten bevindt, genoodzaakt is geweest den arbeidstijd te verlengen. Hij voegde daaraan toe, dat Duitschland het recht heeft zelfstandig over de quaestie van den arbeidsduur te beslissen.

Aan de besprekingen nam ook de eerste Nederlandsche regeeringsgedelegeerde, dr. Nolens, deel. Na in herinnering te hebben gebracht, dat het beginsel van den achturendag is neergelegd in het dertiende deel van het Vredesverdrag zelf, waaraan de landen, die tot de Arbeidsorganisatie behooren, zich alle hebben gebonden, gaf hij den practischen raad, dat de regeeringen der groote industriele landen, die blijkens de verschillende verklaringen ter Conferentie bereid zijn tot de ratificatie over te gaan, met elkaar in overleg zouden treden omtrent het tijdstip der ratificatie. Daardoor zou de moeilijkheid kunnen worden overvallen, die gelegen is in de omstandigheid, dat de arbeidsconventies, in tegenstelling met vele langs diplomatieken weg gesloten verdragen, geen vasten datum aangeven, waarop de conventies in werking

treden. Tevens zouden langs dien weg bezwaren, die zich bij de ratificatie voordoen, in onderling overleg kunnen worden geëffend. Wellicht doelde de president der Nederlandsche delegatie hierbij op moeilijkheden, zooals die, welke zich — ook thans nog, blijkens de jongste berichten — in Engeland voordoen met het oog op de toepassing van de bepalingen der conventie op de spoorwegen.

De heer Nolens eindigde zijn rede met een aansporing om thans, welhaast vijf jaren na de vaststelling van de conventies van Washington, ernst met de zaak te maken; hier gold het „nunc aut nunquam”, nu of nooit, zoo waren zijn slotwoorden.

Aan het slot der discussies beantwoordde de directeur van het Internationaal Arbeidsbureau, de heer Albert Thomas, in een meesterlijk betoog, de verschillende sprekers.

Hij bezwoer de Deutsche regeering niet terug te keeren tot arbeidsmethoden, die gebleken waren voor de sociale ontwikkeling nadeelig te zijn. Voor zoover de oorlogsvergoedingen verlenging van den arbeidstijd noodzakelijk zouden doen zijn, zou, zoo meende de heer Thomas, Duitschland wellicht in het bijzonder daarvoor een reserve kunnen maken bij de aanvaarding van de achturen-conventie. Aldus in den vorm uitsluitend tot Duitschland gericht, was het laatste denkbeeld stellig mede bedoeld aan het adres der Fransche regeering, die een onvoorwaardelijke toetreding tot de conventie van de zijde van Duitschland tot eisch had gesteld.

In hoever de pogingen tot aanvaarding door de verschillende landen van de Washingtonsche conventie slagen zullen, valt nog niet te zeggen; belemmeringen op den weg, die tot het doel moet leiden, zijn er nog vele, en het leven van regeering is dikwijls ongewis; maar zeker is, dat de Conferentie de belangrijkste der totnogtoe vastgestelde ontwerp-verdragen, het „pièce de résistance”, weer heeft weten te brengen in volle actualiteit, waarvan ook in ons land de weerslag zal worden gevoeld.

Bij de bespreking van het jaarlijksch rapport van den directeur van het Arbeidsbureau — waarbij ook de ratificatie van de achturen-conventie ter sprake kwam — zijn, naar aanleiding van vragen van den heer Nolens, tevens eenige punten betreffende de juridische beteekenis van ontwerp-verdragen aan de orde gekomen. Heeft een land, zoo luidde één der vragen, waarvan de regeeringsvertegenwoordigers op de Conferentie tegen een ontwerp-verdrag gestemd hebben, dezelfde verplichtingen met betrekking tot dat ontwerp-verdrag als een land, waarvan de vertegenwoordigers vóór gestemd hebben?

Het antwoord van den directeur luidde volmondig: „ja”, waarmede de heer Thomas — terecht — terug kwam van zijn in 1921 verkondigde theorie, dat landen, waarvan de regeeringsvertegenwoordigers tegen een conventie hebben gestemd, geacht moesten worden zekere „ruimte van beweging” te hebben t.a.v. die conventie.

Golden de vragen de uitlegging van bestaande bepalingen van het statuut van de Arbeidsorganisatie, de Conferentie had dit jaar ook over een wijziging van haar reglement te oordeelen.

Het betrof de behandeling van ontwerp-verdragen in twee lezingen op twee opeenvolgende conferenties. De bedoeling was aanvankelijk op de Conferentie aan de orde te stellen het geheele vraagstuk of, en op welke wijze, ontwerp-verdragen kunnen worden gewijzigd. Het onderwerp is reeds op vroegere conferenties ter sprake gekomen en het Arbeidsbureau had, na de meening van de regeeringen er over te hebben ingewonnen, een samenvattend rapport er over opgesteld. Daaruit bleek op verschillende punten een zoo groot meeningverschil, dat de „commission de proposition”, in wier handen het ontwerp gesteld werd, het raadzaam oordeelde niet het geheele onderwerp thans aan de orde te stellen, doch uitsluitend, het onderdeel ervan, waaraan het meeste behoefte be-

stond, de behandeling van ontwerp-verdragen en van aanbevelingen in tweede lezing op een volgende conferentie.

Het onderwerp is door de Conferentie geregeld door een voorloopige reglementswijziging, volgens welke de Conferentie, wanneer een ontwerp-verdrag of aanbeveling in eerste lezing is aangenomen, kan besluiten de eindstemming (die ook volgens het bestaande reglement dan nog moest plaats hebben, en waarvoor een meerderheid van $\frac{2}{3}$ der stemmen vereischt is) uit te stellen tot de volgende Conferentie. In den tusschentijd wordt het ontwerp-verdrag dan toegezonden aan de regeeringen, die bevoegd zijn amendementen er op in te dienen, welke de ratificatie van het ontwerp-verdrag kunnen bevorderen. De volgende Conferentie heeft over de ingediende amendementen en het geheele ontwerp-verdrag te beslissen.

Deze procedure kan er toe bijdragen, dat de redactie van een ontwerp-verdrag wordt verbeterd, en moeilijkheden, die zich zouden voordoen met betrekking tot ondergeschikte punten, uit den weg worden geruimd; in dat opzicht kan de nieuwe regeling nuttig zijn. Zij levert echter aan den anderen kant het gevaar op, dat de regeeringen bij de beschouwing van de ontwerpen zich zullen laten leiden door de bestaande nationale wetgeving en zullen trachten het ontwerp-verdrag daarmede in overeenstemming te brengen. Het was op dit gevaar, dat dr. Nolens met nadruk heeft gewezen en waarvoor hij ernstig waarschuwd. De Conferentie luisterde met aandacht naar deze waarschuwing, en kennelijk van verschillende zijden ook met instemming, doch nam desniettemin de voorloopige reglementswijziging met algemeene stemmen aan. Indien slechts de regeeringen en de Conferentie van '25 met dit gevaar rekening houden, dan kan de wijziging haar nut hebben.

Met betrekking tot elk der vier op de agenda vermelde onderwerpen slaagde de Conferentie er, zij het op enkele punten niet zonder moeite in, een ontwerp-verdrag of aanbeveling op te stellen.

In het bijzonder de bakkersnachtarbeid heeft, vooral in de commissie, tot scherpe discussies aanleiding gegeven. Eenerzijds wenschte de patroonsgroep, dat de Conferentie zich zou bepalen tot het opstellen van een aanbeveling, daar de broodbakkerijen uitsluitend voor binnenlandsch gebruik werken en voor een verdrag dus naar haar oordeel hier geen aanleiding is; anderzijds stelde de arbeidersgroep grooten prijs op de vaststelling van een ontwerp-verdrag, omdat daarvan zooveel meer kracht uitgaat en naar het oordeel der arbeiders, dat tenslotte door het meerendeel der regeeringsvertegenwoordigers werd ondersteund, ook dan, wanneer geen buitenlandsche concurrentie zich doet gelden, het op den weg ligt van de Arbeidsconferenties de verbetering van sociale toestanden internationaal te bevorderen. De Conferentie sprak zich ten slotte, in overeenstemming met het voorstel der commissie, met een belangrijke meerderheid van stemmen uit vóór een ontwerp-verdrag, en besliste tevens op dit ontwerp, de nieuwe procedure der twee lezingen toe te passen. Het ontwerp-verdrag, zooals het door de Conferentie in eerste lezing is aangenomen, bepaalt dat de staten, die het ontwerp-verdrag ratificeeren, zich verplichten den nachtarbeid zoowel van patroons als van arbeiders te verbieden.

Het begin en het einde van den nacht, die ten minste zeven opeenvolgende uren moet omvatten, is door de overheid vast te stellen na raadpleging van de betrokken arbeiders- en patroonsorganisaties. In ieder geval moeten de uren van elf uur 's avonds tot vijf uur 's morgens er in vallen, of, wanneer het klimaat of het seizoen dat wenschelijk doet zijn, de uren van tien uur 's avonds tot vier uur 's morgens. Ten behoeve van voor- en na-arbeid, ter voorziening in buitengewone drukte en in andere buitengewone omstandigheden (ongevallen) kunnen uitzonderingen worden toegestaan.

Eén der punten, waaromtrent in de Conferentie het meest gestreden is bij dit onderwerp, was het verbod van nachtarbeid voor de patroons. De meerderheid der Conferentie bleek evenwel, — evenals de meerderheid in den Hoogen Raad van Arbeid in Nederland, die dezer dagen geroepen werd over dit punt advies uit te brengen — van een uitzondering op het arbeidsverbod ten behoeve van de (kleine) patroons niet te willen weten.

Tot strijd van meeningen gaf ook aanleiding het ontwerp betreffende den wekelijkschen rustdag in glasfabrieken en wanovens.

De werkgevers legden hierbij den nadruk op de eischen van de techniek en de economische bezwaren, verbonden aan het stilleggen van het bedrijf gedurende een dag in de week bij dit soort van glasfabrieken. De arbeidersgroep beriep zich daarentegen op gevallen, waarin de wekelijksche rustdag in dit bedrijf reeds is ingevoerd en de noodzakelijkheid voor de bij het bedrijf betrokken arbeiders althans één dag in de week vrij te zijn.

Het resultaat was, dat in het in eerste lezing aangenomen ontwerp-verdrag het beginsel van den wekelijkschen rustdag op Zondag (of anderen algemeenen rustdag) is opgenomen, met bepaling evenwel, dat daarvan kan worden afgeweken o.m. voor werkzaamheden, die om technische of economische redenen het karakter van continu-arbeid moeten hebben; een amendement om de uitzondering op grond van economische redenen te schrappen, werd verworpen. Ieder land is volgens het ontwerp vrij, in overleg met de betrokken organisaties van werkgevers en arbeiders, de lijst van uitzonderingen vast te stellen, doch moet die lijst met een toelichting aan het Arbeidsbureau inzenden.

Het derde door de Conferentie met nagenoeg algemeene stemmen in eerste lezing aangenomen ontwerp-verdrag betreft de behandeling voor de ongevalverzekering van vreemde arbeiders op gelijken voet als arbeiders uit het eigen land, zonder dat daaraan een voorwaarde wordt verbonden met betrekking tot de woonplaats van den verzekerde. In de Nederlandsche wetten op de ongevalverzekering wordt dit beginsel reeds ten volle erkend.

Daarnaast deed de Conferentie nuttig werk door de opstelling van een aanbeveling omtrent de wijze, waarop de gelegenheid kan worden geschapen voor een goede besteding van den vrijen tijd van arbeiders: inrichting van bad- en zwem-inrichtingen, steun bij de bestrijding van alcoholisme en tuberculose, inrichting van volkstuintjes, bibliotheken, leeszalen en leerzalen, bevordering van sport-vereeningen, gepaard gaande met verder strekkende maatregelen voor verbetering van woningen en beschikbaarstelling daarvan tegen redelijke prijzen.

Tenslotte vroegen nog een tweetal andere onderwerpen de aandacht der Conferentie: de miltvuurbestrijding en de werkloosheid. Omtrent beide onderwerpen waren volgens besluiten van vorige Conferenties rapporten uitgebracht. De quaestie der miltvuurbestrijding had in bijzondere mate de belangstelling van onze bureaù aan de overzijde van het Kanaal en gaf tot opgewekte discussies aanleiding tusschen de Engelsche regeeringsvertegenwoordigers en die van Australië en Britsch-Indië, van welke laatste landen de belangen niet overeenstemmen met de Engelsche wenschen tot verplichte desinfectie van wol, waarvoor in Liverpool sinds enkele jaren een voortreffelijke, maar kostbare inrichting is gevestigd.

Besloten werd, de miltvuurbestrijding op de agenda van een volgende Conferentie te plaatsen.

Met betrekking tot het werkloosheidsvraagstuk droeg de Conferentie het Arbeidsbureau, na kennisgeving van eenige belangwekkende door het Bureau uitgegeven publicaties op, de studie, in samenwerking met de economische en financieele sectie van den Volkenbond voort te zetten en gaf zij in overweging

de regeeringen uit te noodigen terzake haar meening uiteen te zetten na raadpleging van een commissie, bestaande uit vertegenwoordigers der verschillende bij het vraagstuk betrokken maatschappelijke groepen.

Zoo heeft de zesde Arbeidsconferentie in drie weken doortastend werken, onderbroken door enkele boottochten over de blauwe wateren van het meer van Genève, goed werk gedaan en op verschillend gebied een steentje bijgedragen tot het verder optrekken van de maatschappelijke woning voor de volken-gemeenschap.

A. M. JOEKES.

DE FISCAAL-TECHNISCHE ZIJDE VAN HET ONTWERP-TARIEFWET.

III. (Slot).

Art. 2 van het ontwerp.

Aan het slot van het vorig gedeelte bleek, dat de raadpleging van de tabel door het daarin met name noemen der artikelen niet eenvoudig wordt en zeer zeker niet eenvoudiger dan onder het bestaande tarief.

Daarbij komt echter nog iets anders.

Juist door het zooveel mogelijk noemen der verschillende artikelen zijn de posten aanmerkelijk ingewikkelder dan die van de huidige wet. Ook de nieuwe opzet, de belasting van het *toonbankartikel*, maakt een veel samengestelder omschrijving noodig. Men bezie b.v. maar eens de posten gedistilleerd en manufacturen.

Daar komt nog bij, dat de posten taalkundig slechts aan matige eischen voldoen. Eenheid en eenvoud van redactie zijn vaak zoek, de zinsbouw is dikwijls ingewikkeld, de zinnen zelf van langen adem, vreemde woorden zijn schering en inslag. Tal van onderverdelingen der posten, van welke men verwachten zou, dat zij in de kolom, die aangeeft, hoe hoog de heffing is, wegens de afzonderlijke tarifiering een anderen heffingsvoet of -percentage zouden aanwijzen, geven toch weer in die kolom telkens hetzelfde „8 pCt. der waarde” aan, enz.

Het bovenstaande zal voldoende zijn, om duidelijk te maken, dat zij, die het nieuwe tarief eventueel zullen hebben toe te passen, of zich met expeditiefuncties belasten, niet zullen kunnen volstaan, als in hoofdzaak bij het huidig tarief, met het opslaan van een bijgewerkte wetstabel. Zij zullen de groote lijn en indeeling, en verschillende bijzonderheden als parate kennis bij zich moeten dragen en nagaan, of daarvan voor den betrekkelijken post ook is afgeweken.

N.m.m. is dit ontwerp dan ook geen wetsproduct, dat staat op de basis van het huidig wetgevend moment.

Men streeft er toch in dit bezuinigingstijdperk zooveel mogelijk naar, het corps ambtenaren zooveel doenlijk in te krimpen, den wetsbouw zoodanig te maken, dat hare uitvoering een minimum van ambtenaren vergt en de kennis van hare bepalingen voor zooveel mogelijk, voor ieder verstaanbaar en begrijpelijk is. Men zie ook het belangrijke praeadvies van Mr. N. C. M. A. van der Dries over „Eenvoud en eenheid in het belastingrecht”, gehouden voor de Ver. van Cand. Notarissen in Nederland (1921). De nieuwste wetgeving wordt dan ook, rekening houdende met die overwegingen opgezet. Men acht die factor zelfs zóó gewichtig, dat men oude wetgeving alleen om *die* reden herzielt en dat men bij nieuwe wetten daaraan zelfs de mogelijkheid van een deel der opbrengst, de *zekerheid* der heffing, op te offeren, riskeert: *Referte aan de nieuwste belastingwet: de Rijkswielbelasting!* Doch *deze* wet heeft het zeer zeker niet allereerst in eenvoud gezocht en onvermijdelijk gevolg van hare invoering zal zijn, dat het juist zoo belangrijk ingekrompen corps visiteerend personeel der invoerrechten opnieuw zal moeten worden uitgebreid.

Het ontwerp voert verder in de heffing naar *netto* gewicht en wil van *fictie's* niet meer weten. Fictieve sterkte's kent het niet meer, monsternemingen zullen

schering en inslag zijn. Bij *garens* hangt de belastbaarheid o.a. af van de vraag of zij zijn opgemaakt in strengen enz., per opmaking wegende 100 gram of minder en bevattende 2000 meter of minder; bij touw en zijde vindt men iets dergelijks.¹⁾ Bij *kettingen* wordt de belastbaarheid afhankelijk gemaakt van de vraag of zij „per diameter van het kettinggedeelte een gemiddeld gewicht hebben van 75 gram of minder.” Aldus kost de visitatie veel meer tijd, dus meer ambtenaren, en zal het Laboratorium van het Departement van Financien zijn werkzaamheden aanmerkelijk zien uitgebreid, waarschijnlijk verveelvoudigd.

— Ik kom nu tot de beschouwing van de hoofdgedachte van het nieuwe ontwerp, dat wil zijn een „gebruiks- en verteringsbelasting van *toonbankartikelen*”. Die vondst, zoo onverwacht voor het voetlicht komende, heeft menig beoordeelaar — men zie o.a. verschillende adviezen der Kamers van Koophandel — tot een welwillende buiging, tot een zich gewonnen geven voor dit „theoretisch zooveel zuiverder” principe bewogen. Die tevredenheid op het eerste gezicht valt te begrijpen. Moge de benaming „Toonbankartikelbelasting” al niet zeer practisch zijn, men voelt heel goed de bedoeling der gedachte en wanneer men zich slechts niet den winkel van den kruidenier niet alleen denkt, doch het woord accepteert in zijn ruimste beteekenis, zooals die aan de hand van de posten van het ontwerp, waarin zij het zuiverst is neergelegd, kan worden opgespoord, dan lijkt zij een goede basis voor de herziene heffing.

Gaat men echter de *uitwerking* der gedachte na, constateert men daarbij, dat het principe niet is te handhaven, en geeft men zich ten slotte rekenschap, van de *consequentie's* waartoe het belasten van het toonbankartikel aanleiding geeft, dan kan men voor de stelselwijziging geen voldoende grond meer vinden.

Ik laat bij het beschouwen van een en ander zoo veel mogelijk het nader bezien van posten op zich zelf achterwege. Iedere industrie betracht de consequentie's en gevolgen voor het eigen artikel uiteraard meer volledig en juist dan ik het zou kunnen doen en ik vermoed, dat de geopperde bezwaren meermalen van dien aard zullen zijn, dat het ontwerp posten zal laten vallen of wijzigen. De vrijwel onbegrijpelijke quaestie van het onttrekken van bescherming, niet bij wijze van toevallige uitzondering, maar doelbewust, aan een geheele reeks van industrieën, die daaraan gewoon zijn, ter gelegenheid van een herziening, die als vormende een onderdeel van het bezuinigingsplan Colijn — zij moge zoo technisch zijn als men wil — allereerst ten doel heeft de schatkist te stijven, laat ik rusten, omdat dit buiten mijn onderwerp ligt. Ook de vraag der „*averechtsche bescherming*”.

Geconstateerd zij slechts, dat aan de ten deze gemaakte fouten in 't algemeen niet valt te ontkomen bij het aanvaarden van de kunstmatige basis: „toonbankartikel” als grondslag van heffing.

Blijft dan nog te bezien, of verbetering is verkregen ten opzichte der twee overige gebreken, welke het bestaande tarief aankleven, te weten zijne *inconsequentie* en de veelvuldigheid der geschillen, waartoe het bestaande aanleiding geeft.

Consequentie.

Het principe „toonbankartikelen” moet dus consequent zijn doorgevoerd, meer consequent althans dan dat van „fabrikaat-grondstof”. Maar ziet, het nieuwe tarief stelt, evenals het oude, een deel der machine-riën vrij *tegen* het nieuwe beginsel in, teneinde het karakter verbruiks- en verteringsbelasting te kunnen handhaven. *Zonder* eenig principe, d.w.z. ter wille van de *opbrengst* alleen, worden verschillende andere artikelen als papier, olie, benzine, glas en elektrische draad belast verklaard. (Zie blz. 7 en 12 Mem. van Toel.)

¹⁾ Of die maatstaf practisch zal blijken staat te bezien!

Ten slotte moet de uitwerking van het nieuwe systeem, dat het klein gewicht, den tabletvorm, als basis van belastbaarheid neemt, tot onbillijkheid leiden. Daardoor moet men komen tot een onvoldoende bereiken van het doel der belasting: te zijn een gebruiks- en verteringsbelasting en tot een ingewikkelden vorm van het tarief. — Die grenzen, algemeen gesteld als ze zijn, met slechts een enkele uitzondering, moeten toch willekeurig wezen en onbillijk werken. En nu mag de Memorie van Toelichting al zeggen, dat er „over dergelijke, kleine nadeelen moet worden heengestapt terwille van de groote voordeelen van het nieuwe systeem” — die verdediging kan slechts den oppervlakkigen lezer voldoening geven. *Dezelfde*, dat is dus nog meer dan *aanverwante* artikelen, ingevoerd in groote verpakking zijn niet aan invoerrecht onderworpen, in kleinere wel. Daardoor heeft de importeur het in de hand, voor zoover de goederen zich daartoe leenen, deze voortaan te verzenden in groote verpakking, waardoor hij het publiek zal aanmoedigen steeds in die grootere verpakking tegen *billijker* prijs te kopen. Bovendien kan hij de goederen naar hier zenden in groote verpakking, de ledige verpakkingsartikelen evenzoo en ze door een generaal-vertegenwoordiger hier te lande doen overpakken in de kleine bij invoer belaste verpakking. In het eerste geval geniet de consument, in het tweede de buitenlandsche importeur de extra-winst, verband houdend met de prijszetting tengevolge van de heffing van invoerrecht in die verpakking.

Het gedachte voordeel gaat aan de schatkist voorbij.

Doch ook bij de *uitwerking* zijn allerlei inconsequenties in het systeem waar te nemen.

Zoolleer is vrij, naaigaren belast. Manufacturen aan het stuk en behangselpapier voldoen niet geheel, zelfs aan een *ruime* omschrijving van het begrip toonbankartikelen. Dat geprofileerde latten voor lijsten niettegenstaande de toelichting in de Memorie daar- onder zeer zeker niet kunnen worden gebracht, werd reeds elders betoogd. Eén bereid konijnenvel is onbelast, twee aaneengenaaide onbereide belast, één vogel- huid onbereid is wederom belast. Gewoon koperdraad is vrij, geïsoleerd belast.

Manufacturen en lakleder worden in de Memorie tegenover elkaar genoemd als voorbeeld van inconsequenties van de bestaande wet. Doch ziet, ook de *nieuwe* behandelt beide artikelen niet gelijkelijk.

Boeken, een toonbankartikel bij uitnemendheid, zijn vrij, het papier waarop zij gedrukt worden is belast.

Een gewone kachel is belast, doch aangezien het geen toonbankartikel is, zijn radiatoren, voorwerpen van weelde, die zeker voor belasting in een verteringsbelasting in aanmerking komen, vrij!

Closets zijn belast. Volgens de Memorie van Toelichting is dit tegen het beginsel, zeker omdat die door een vakman aan de verbindingsbuizen worden bevestigd. Daarom ook zullen closetreservoirs weer belast zijn!

Onder de oude wet waren ijzeren en stalen pijpen, buizen en slangen al naar hun aard of bestemming vrij of belast. De nieuwe wet laat ze in den regel ter voorkoming van geschillen, vrij, ofschoon zij, voor het meerendeel althans, zeer goed onder het begrip toonbankartikelen zouden zijn te brengen.

De laatste gevallen voeren tot de kern der kwestie. Nadat men zich eenigszins duidelijk heeft gemaakt in welken zin het nieuwe tarief zal zijn toe te passen en welke consequenties aan het systeem vastzitten, welke inconsequenties de ontwerpers zich voorzitten of over het hoofd zien, nadat men daarbij heeft bedacht, dat de eigenlijke fouten van een stelsel eerst in de practijk blijken, dan rijst vanzelf de vraag of de gedachte van het „toonbankartikel” wel zoo aantrekkelijk is, als zij op het eerste gezicht schijnt te zijn!

En nu wil het mij voorkomen, dat wanneer men zich dit afgescheiden van alles afvraagt, die beant-

woording in ontkenningen zin moet uitvallen. Het stellen van het „toonbankartikel” als belastingobject is een oppervlakkig standpunt. De onderscheiding is niet „echt”, zij is gekunsteld. Men heeft er geen voldoende houvast aan. Zij legt niet vast een algemeene verbruiks- en verteringsbelasting van bepaalde stofelijke hoedanigheid. Het systeem belast alleen een bepaalden vorm van hetzelfde verbruik van de belaste goederensoorten. Alleen een deel van het voor gelijk of gelijksoortige verbruik — door den particulier — van dezelfde of gelijksoortige goederen is aan de belasting onderworpen. Het laat daarnaast ander gebruik vrij, niet, omdat het van oordeel is, dat het eerste een grootere mate van draagkracht weergeeft, meer luxe is, of minder met de voortbrenging samenhangt, doch omdat het niet in het afgepaste stukje verteringsobject „toonbankartikel” past.

En *waarom* nu ten slotte dit alles? Kon het stellen van dit groote beginsel, „belasting van het toonbankartikel”, voortaan, „insequenties, averechtsche bescherming, willekeur en geschillen” voorkomen, dan zou men bereid zijn, niettegenstaande het deels onlogische der *heffing*, een offer te brengen, op dit altaar eener consequente, logische, rechtvaardige en coulante *wetgeving*. Ik trachtte in het bovenstaande aan te toonen, dat ook het nieuwe systeem *insequentie en willekeur niet uitsluit*. Dat het herhaaldelijk *averechtsche bescherming* verleent wordt dagelijks ten opzichte van eenig product door de belanghebbenden betoogd.

De vraag der *geschillen* dien ik nog te behandelen.

Het met name noemen der artikelen zou o.a. het voordeel hebben, dat het *aantal geschillen vermindert* zal.

Ook zijn verschillende bepalingen opgenomen, ter *voorkoming* „van geschillen”.

Gaat men hetgeen ik hiervóór schreef over het met name noemen der artikelen na, dan ziet men, dat het aantal punten, waarover geschillen zullen kunnen ontstaan, lang niet gering is en bij die opsomming werden nog niet eens alle punten, die tot verschil kunnen aanleiding geven genoemd! De ontvangers der invoerrechten, die evenals onder de oude wetgeving ten dezen volgens art. 124 der Algemeene Wet persoonlijk verantwoordelijk zijn voor *te weinig* geheven belasting, zullen, bij twijfel, beginnen met het artikel belast te verklaren en het aldus gerezen geschil, indien de belanghebbende zich niet bij de opvatting van den ontvanger neerlegt, aan het oordeel van directeur of Tariefscommissie moeten worden onderworpen.

„Ter voorkoming van geschillen” zijn dan verder verschillende artikelen vrijgesteld, of hun belastbaarheid beperkt. Geschillen zijn op te lossen, doch het is niet goed, dat zij er zijn. Dus wil de wetgever ze voorkomen. De voor de hand liggende methode om dat te doen, is de wettelijke aanduiding helder, logisch en beslist te maken. „*Taxes ought to be clear and certain.*”

Voor zoover de ontwerpers daarin naar hunne meening niet zijn geslaagd, trachten zij dit op andere, nimmer falende wijze te bereiken, n.l. door ze *uit den weg te gaan*, door de artikelen, waarover nog vaak geschillen zouden kunnen voorkomen, die niet door andere wetsomschrijving te elimineeren zijn, *vrij* te verklaren. M.a.w. de geschillen worden voorkomen ten koste der Schatkist. Deze wijze van handelen kan bij elk systeem worden toegepast, zij ware ook in het oude stelsel toe te passen geweest, dit resultaat was aldus ook daar te bereiken!

* * *

Ik kan dus tot geen andere conclusie komen, dan dat gezien van fiscaal-technische zijde, de voordeelen van het nieuwe systeem en de nieuwe Tabel, zacht gesproken, niet opwegen tegen de evidente nadeelen en vind geen beantwoording voor de vraag, *waarom* dan toch eigenlijk dit nieuwe systeem wordt gekozen.

De Memorie heeft ons in haar algemeene toelich-

ting een melodie gezongen, onder welke bekoring wij zijn geraakt. Bij het beschouwen der Tabel is die be-toovering geweken.

De Memorie, die zooveel bezwaren tegen het oude, zooveel voordeelen van het nieuwe stelsel noemt, maakt geen balans op van de voordeelen van het oude tegenover de gebrekkige uitwerking van het nieuwe.

Een en ander is n.m.m. in het huidige stadium der zaak levendig te betreuren. Waar getuige de verschillende in periodieken verschenen opstellen en door Kamers van Koophandel verstrekte adviezen van principieel verzet tegen *Tariefsverhoging*, hoewel schoorvoetend, door velen is afgezien, de hoogere heffing op zich zelf in elk geval bij het aan de orde stellen van *dit* herzieningsontwerp, veel minder gewicht in de schaal legt, dan bij welk vorig ontwerp ook, wordt terwijl het hier toch een zeer *groot belang geldt*, aan de gebreken van de techniek der wet niet geheel voldoende aandacht gewijd.

Ieder industrieel, iedere maatschappij, iedere Kamer van Koophandel, beziet de Tabel slechts voor zoover aangaat het eigen artikel, of die, welke onder haar ressort voorkomen. Al naar mate de gevonden oplossing te dien aanzien gelukkig of gebrekkig is, wordt het nieuwe ontwerp toegejuicht of afgekeurd.

Gegeven het feit, dat de Regeering f 13,000,000 uit tariefsherziening wil trekken, die tegelijkertijd technische verbetering moet brengen in het wettelijk systeem, dient zij zich ten doel te stellen, die herziening te verkrijgen op de meest *eenvoudige* en voor 's Rijks schatkist en den Vaderlandschen Handel en Industrie minst *riskante* wijze.

Ik meen — in afwijking van de Mem. van Toel. — ernstig, dat dit niet is geschied, en dat daarom Regeering en Land onnoodig risico's loopen, die hadden kunnen worden voorkomen.

Juist omdat een tariefsherziening zeer sterk ingrijpt in de maatschappelijke verhoudingen, moet de wetgever die een technische herziening voorneemt, zooveel mogelijk aansluiting geven aan het bestaand systeem.

Wat baat het der Regeering, of men er al in slaagt, dit wetsontwerp aangenomen te krijgen, wanneer men het risico loopt, naast enkele gouden vruchten, een deel wrange te plukken? Indien men kan volstaan met het enten op den ouden stam, met deskundig snoeien, zou het onderhoud van boom en grond, zouden de kosten van bemesting, om hetzelfde beeld te behouden, veel geringer zijn.

Veel fouten en onvolkomenheden bijna alle in verband staande met het nieuwe systeem, treden, zooals o.a. uit het vorenstaande blijkt, reeds nu naar voren. Velerlei gevolg is niet, of niet voldoende te overzien.¹⁾ Wellicht loopt het mee, misschien ook loopt het tegen. Doch *berekeningen* zijn daarover niet te maken. Men kan niet nagaan, op welke schaal men het nieuwe systeem zal weten te ontgaan. De raming van de meerdere opbrengst is een slag in de lucht. Vele der geuite klachten, der aangetoonde bezwaren, zullen zóó evident zijn, dat zij tot wijziging in het ontwerp aanleiding zullen geven. Doch het systeem zal daardoor nog meer worden verbrokken. De consequenties der partieele wijzigingen tegenover andere artikelen zullen niet alle volledig worden overzien.

Dit is bij elke fiscale-wetswijziging het geval, maar minder risico loopt men, wanneer men een bestaand systeem op zoo eenvoudige mogelijke wijze herzielt. Men weet, hoe dit heeft gewerkt, men weet *waar* de fouten zitten. Tegen verrassingen, althans grootere, is men gevrijwaard.

En het verkrijgen dier aansluiting ware, bij het bereiken der gezette doeleinden, naar mijne meening

¹⁾ Zoo zal de handel ondervinden, dat voor goederen, die thans naar het gewicht zijn belast en onder de nieuwe wet naar de waarde en waarvoor nu *fictieve entrepots* bestaan, die vergunningen zullen moeten worden ingetrokken.

zeker mogelijk geweest, — en dit op veel eenvoudiger wijze — door een zuivere technische herziening van de bestaande wet. Zelfs in dit stadium zou ik dien weg nog willen aanbevelen. Gemakkelijker zal het toch zijn, die in te voeren, de bestaande wet in dien zin om te werken, dan in te gaan — en dit zal men toch moeten doen — op de meest ernstige klachten, die thans worden geuit, gemakkelijker ook, die uit te voeren, dan een wet volgens het nieuwe systeem, waarin ten slotte weinig stelsel meer over zal blijven.

Uit incidenteele wijzigingen voortvloeiende bezwaren zullen toch weer ten gevolge hebben, dat nieuwe andere inconsequenties ontstaan.

De breed uitgesponnen bezwaren tegen het tegenwoordige Tarief betreffen, wat kapitale fouten betreft, ten slotte slechts enkele posten, in hoofdzaak die, waarbij het gaat om de vraag, of iets al dan niet als halffabrikaat of als bedrijfshulpmiddel is te beschouwen. Daarnaast kunnen verschillende kleinere gebreken of onvolledigheden worden aangewezen, die op eenvoudige wijze kunnen worden verholpen.

Nu stel ik mij voor, dat, wanneer men als volgt ware te werk gegaan een alleszins bevredigend systeem zou zijn verkregen.

Men neemt op zich zelf staande gebreken en emissies weg. Men belast de halffabrikaten en bedrijfsmiddelen, de hulpmiddelen bij de voortbrenging, zooals fabrieks- landbouw- en stoomwerktuigen, gereedschappen, garens, droge verf, metselsteenen, gezaagd hout, gegoten, gesmeed en dergelijk ijzer, papier voor drukkerijen, gesmeed voor cartonnagefabrieken, (wellicht ook manufacturen aan het stuk) met een laag recht, b.v. 2 of 3 pCt. Desgewenscht laat men een deel daarvan geheel vrij. *Onbelast* blijven lo. met name genoemde grondstoffen, omtrent welker aard als grondstof geen verschil kan bestaan als wol, klei, ruwe katoen, ijzererts, graan, stroo, papierafval, boomstammen e.d., 2o. Enkele met name genoemde behoeften der voortbrenging, die niet onder het begrip grondstof kunnen vallen, als buitenlandsch hooi en kunstmest voor landbouw en veeteelt, couranten voor intellectueele behoeften.

Men *belast* de overige artikelen, dat zijn dus de geheelfabrikaten, speciaal luxe-artikelen — met uitzondering van algemeene voedingsmiddelen — met 8 pCt.

Men belast *daarenboven* met een *extra* recht de onbetwiste luxe artikelen als de dure soorten personenauto's, bontwerk, delicatessen, parfumerieën, toiletartikelen en in plaats daarvan met een *bijzonder* recht de bekende accijnsgoederen of daarmee verwante artikelen (gedistilleerd, tabaksfabrikaten, thee, sigarettenpapier, speelkaarten e.d.); soort en grootte van dat recht zij afhankelijk van den aard van het artikel in verband met den daarop rustenden accijns.

Deze opzet is slechts een schema, tegen welks theoretischen ondergrond men wellicht bezwaren kan inbrengen, doch dat een stevig practischen ondergrond heeft en waarvan men zich duidelijk voor oogen kan stellen hoe het zal werken.

Op het theoretisch fundament van het aanhangig ontwerp, dat nu reeds niet volmaakt is en vóór de wet het Staatsblad heeft bereikt, nog minder systematisch zal zijn, is moeilijk voort te bouwen. Het houdt onvoldoende rekening met realiteit. Ik acht het zeer twijfelachtig, of een redelijke aan de eischen van billijkheid en recht voldoende regeling door dit ontwerp is te verkrijgen. Het nieuwe „stelsel” zal stroef werken in de praktijk. Met ernstige spanning moet — tenzij alsnog belangrijke wijzigingen in het ontwerp worden aangebracht — worden afgewacht, of de door de Regeering verwachtte meerdere opbrengst inderdaad zal worden verkregen en welke de economische gevolgen van de nieuwe wet zullen zijn.

Enschede.

J. v. D. POEL.

HET WETSONTWERP TOT BEVORDERING VAN DE RICHTIGE HEFFING DER DIRECTE BELASTINGEN.

Als er één fiscaal wetsontwerp is, waarnaar met gemengde gevoelens is uitgezien, nl. reikhalzend door de aanslagregelende ambtenaren en nieuwsgierig door het belanghebbende publiek, dan is het wel dit. Het was voor beide partijen natuurlijk een raadsel, hoe hier de Minister van Financiën zijne wetsvoordracht zou inkleeden. Het dezer dagen (Kon. boodschap van 28 Juli j.l.) ingediende ontwerp heeft hiervan de oplossing gebracht.

De geschiedenis der zaak is deze.

In het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer dd. 17 April 1924 nopens het wetsontwerp tot vaststelling van hoofdstuk VII B (Departement van Financiën) der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1924 kwam onder het hoofd „wet op de dividend- en tantiëmebelasting” het volgende voor:

„Volgens de wet op de dividend- en tantiëmebelasting worden alleen de uitdeelingen belast, hetgeen tot misbruiken aanleiding geeft. Men wees er op, dat schier alle zaken van eenige beteekenis in naamlooze vennootschappen zijn omgezet, dikwijls met 1 of 2, althans zeer weinig aandeelhouders, die in onderling overleg de uitdeelingen tot een minimum kunnen beperken. In vele gevallen is voor handel en industrie de inkomstenbelasting eene verteringsbelasting geworden, omdat belanghebbenden slechts belasting betalen over de bedragen, die zij voor hun privé behoeven en in den vorm van salaris, tantième of dividend aan de naamlooze vennootschap onttrekken. Men gaat zelfs verder door over deze bedragen dikwijls geen inkomstenbelasting te betalen door te zorgen crediteur van de naamlooze vennootschap te zijn, door bij hare oprichting niet alle goederen in te brengen, maar dadelijk na de oprichting goederen zoogenaamd aan de vennootschap te verkoopen. De gelden, die men noodig heeft, int men dan bij de vennootschap als aflossing van door haar aangepane schuld. In zoodanige gevallen is noch door de n.v., noch door belanghebbenden belasting verschuldigd.

De winsten van de n.v. worden gereserveerd en komen nimmer tot uitdeeling. Door verkoop nl. van de aandelen is liquidatie niet noodig of wel men zorgt, dat door hoogen inbreng van gebouwen, machinerieën of goodwill, bij eventueele liquidatie geen batig slot overblijft.

Wijziging van de belastingwetgeving is noodig, opdat niet alleen tengevolge van de belastingen de vennootschappen onder firma verdwijnen.”

Ter zake liet de Minister van Financiën zich in de Memorie van Antwoord dd. 23 April 1924 in na te melden zin uit:

„Het aangeduide euvel komt inderdaad voor en berokkent aan de schatkist een niet onbelangrijk nadeel, al kan dat door behoorlijke wettoepassing — waartoe ook de administratieve rechter medewerkt — in verschillende gevallen wel gekeerd worden. Een wettelijke regeling tot opheffing van het bezwaar is in voorbereiding. Naast die regeling zal het omzetten van de dividendbelasting in een winstbelasting overbodig zijn. Bovendien ware zulk een omzetting niet doeltreffend als middel van herstel, aangezien het hier betreft een ontduiking van inkomstenbelasting, welke immers tot een aanzienlijk hooger percentage gegeven wordt dan de dividendbelasting.”

Ook vanuit de Eerste Kamer der Staten-Generaal bij de behandeling der Staatsbegroting voor 1924 werd door den heer Wibaut in zijn rede gewezen op belastingfraude, waarop de Minister van Financiën opmerkte, dat de omzetting van een dividend- en tantiëmebelasting in een winstbelasting nog steeds bij zijn Departement in onderzoek is, dat hij zeer goed weet dat er thans bij familievennootschappen geknoeid wordt, bijv. door de winst te reserveren, deze aan den Directeur te leenen, die ze opmaakt zonder een cent belasting te betalen.

De hier openbaar gemaakte neiging om ondernemingen met een klein aantal deelgenooten te zetten onder den vorm eener naamlooze vennootschap met het doel de heffing der inkomstenbelasting over de behaalde winst te ontgaan, heeft geleid tot het wetsontwerp, hetwelk ons thans bezighoudt, dat de wet-

ten op de inkomstenbelasting 1914 en dividend- en tantiëmebelasting 1917 volkomen ongewijzigd laat en dat de personeele belasting, plaatselijke inkomstenbelasting en vermogensbelasting mede in de zaak betreft.

Art. 1 van dit wetsontwerp luidt als volgt:

„Voor de heffing van de personeele belasting, de rijks- en plaatselijke inkomstenbelasting, de vermogensbelasting en de verdedigingsbelastingen wordt geen rekening gehouden met rechtshandelingen, die, al dan niet in verband met andere rechtshandelingen, kennelijk zijn verricht om de heffing van een dier belastingen overeenkomstig haar doel, geheel of ten deele, onmogelijk te maken.”

In dit artikel is eene algemeene formule neergelegd met de bedoeling praktijken te fnuiken, die aangewend worden om de normale belastingheffing geheel of voor een deel onmogelijk te maken, zulks tevens in de verwachting dat de bepaling preventief zal werken. Zoodanige algemeene formule verdient voorkeur boven het stellen van bepaalde feiten met daaraan tot bescherming der schatkist verbonden rechtsgevolg, eenerzijds omdat de feiten ook onder geheel normale omstandigheden aanwezig kunnen zijn, anderzijds omdat daarbij de belastingadministratie weldra tijdelijk machteloos zou staan tegenover kunstgrepen of afwijkende vormen door belanghebbenden of hunne adviseurs gevonden tot het ontkomen aan de wetsbepaling.

Schrijver dezes lijkt de in dit opzicht in deze wetsvoordracht gevolgde politiek van een geoefend inzicht te getuigen in de psychologie der belastingplichtigen.

Doch hij acht — in het midden gelaten de doeltreffendheid in elk geval — deze belastingplichtigen al te zeer beschermd door het in het artikel voorkomende woord „kennelijk”, dat vaak een beletsel zal vormen om een rechtshandeling als niet gedaan te beschouwen.

Art. 1 richt zich niet tegen personen, die door beperking van uitgaven hunne belasting verminderen, bijv. die in verband met den derden grondslag der personeele belasting eene belastbare dienstbode afschaffen. Het zou dan niet normaal zijn en niet in overeenstemming met het beginsel der verteringsbelasting deswege personeele belasting te blijven heffen, geen invloed toe te kennen aan een verandering van den feitelijken toestand.

De zaak ligt echter anders in het andere evenals het voorafgaande aan de Memorie van Toelichting ontleende voorbeeld, dat de bezitter van een buitenplaats een naamlooze vennootschap tot exploitatie daarvan opricht en vervolgens de buitenplaats gemeubeld en met bediening van die vennootschap huurt met dit gevolg dat de vennootschap in de personeele belasting wordt aangeslagen naar $\frac{1}{2}$ of $\frac{3}{4}$ van de huurwaarde en de waarde der stoffeering, terwijl de dienstboden als wordende in het bedrijf der vennootschap gebezigd, onbelastbaar worden. Hier wordt door de rechtshandeling, door misbruik van een rechtsvorm, zonder eenige verandering in den feitelijken toestand, aanspraak gemaakt op een reductie en een vrijdom van belasting, die voor geheel andere omstandigheden bestemd waren, op welke handeling de Staat moet reageeren. Ik moge in deze zelf nog een voorbeeld geven. Iemand is krachtens art. 244a 4° der Gemeentewet woonforens door het gedurende meer dan 90 dagen voor zich of zijn gezin beschikbaar houden eener gemeubileerde woning. Hij tracht zich daaraan te onttrekken door de woning, zijn eigendom, in te brengen in eene naamlooze vennootschap. Niet de natuurlijke persoon, maar de naamlooze vennootschap, houdt van nu af een gemeubileerde woning beschikbaar. Art. 1, waarin ook sprake is van plaatselijke inkomstenbelasting, kan dan een beletsel opleveren tegen het ontgaan der forensenbelasting.

Art. 1 is verder niet gericht tegen gefingeerde handelingen. Waar zowel de Raden van beroep voor de directe belastingen als de Hooge Raad der Nederlanden het standpunt hebben ingenomen, dat het voor

de toepassing der belastingwetten aankomt op de werkelijke feiten en niet op de voorstelling die belanghebbenden van de feiten gelieven te geven, is tot dusver de noodzakelijkheid niet gebleken om wettelijke maatregelen te treffen tegen gefingeerde handelingen. Vooral in zake dividend- en tantiëmebelasting, de belasting waarvan in art. 1 geen gewag wordt gemaakt, heeft de Hooge Raad meermalen (bijv. 11 April 1923, B.i.b. No. 3201, noot) blijk gegeven het standpunt in te nemen dat belasting moet worden geheven naar den grondslag van wat werkelijk en niet slechts in schijn tusschen partijen is gebeurd. Men denke ook aan de bekende arresten van den Hoogen Raad van 31 Januari 1923 en 28 Mei 1924 in zake de Koninklijke.

Is in het vorenstaande duidelijk omschreven dat het wetsvoorstel zich richt tegen handelingen, die niet normaal zijn en waarvoor enkel reden bestaat in de heffing der in het artikel genoemde belastingen, moeilijkheden bij de uitvoering zullen in te wachten grensgevallen niet uitblijven en dan in de rechtspraak tot oplossing zijn te brengen. Waar gemelde verwachting bestaat en ontegenzeggelijk volkomen grond is, daar zou het aanbeveling verdiend hebben in deze eenigszins rekening te houden met de belangen der reeds zou overladen belastingadministratie. Ik denk mij dit in dier voege dat omkeering van den bewijslast ook hier op haar plaats zou zijn. De in art. 1 bedoelde rechtshandelingen worden geacht te zijn verricht met de daaromschreven strekking, tenzij het tegendeel is aannemelijk gemaakt.

Moet daarentegen naar het stelsel van het ontwerp bij de rechtspraak op bezwaar- of beroepschriften het bewijs geleverd worden dat de rechtshandelingen kennelijk zijn verricht om de belastingheffing geheel of ten deele onmogelijk te maken, dan wordt een buitengewoon zware taak op de schouders gelegd, waardoor de te kwader trouw zijnde belastingplichtige een onredelijken voorsprong zou krijgen en op zien komen zou kunnen spelen. Ik hoor al in allerlei toonaarden op des inspecteurs vraag naar het doel waarom bijv. zekere n.v. is opgericht, de voordeelen van dezen rechtsvorm, andere dan voor de belasting, (beperking van risico, aansprakelijkheid, gemakkelijker overdracht van een zaak) opgesomd.

Stel ook het geval van een overigens volkomen bona-fide n.v.; waarbij echter statutair — misschien met anti-fiscaal oogmerk — is vastgelegd, dat eerst na afloop van het belastingjaar der inkomstenbelasting van uitkeering van eventueel dividend sprake kan zijn. Indien dan volgens art. 14 der wet op de inkomstenbelasting wordt begroot, wordt het resultaat van de opbrengst der aandeelen van de n.v. nihil, in overeenstemming met de in arrest van 30 April 1924 vervatte rechtsleer van den Hoogen Raad. Moet nu daardoor met die vennootschap geen rekening gehouden worden? Ziehier een niet gemakkelijk op te lossen geval, waarin richtige uitvoering der wet ons brengt.

Indien ingevolge art. 1 geen rekening gehouden wordt voor de belastingheffing met een vennootschap, vereeniging of maatschappij, m.a.w. deze als niet-bestaande wordt beschouwd, dan is art. 2 daar om te voorkomen dat dientengevolge geen belasting naar het inkomen geheven zou kunnen worden van de beloningen, die zijn of worden genoten van die vennootschap, vereeniging of maatschappij.

Volgens art. 3 van het wetsontwerp zal de wet geacht worden met ingang van 1 Mei 1924 in werking te zijn getreden. Bij de heffing der belasting voor belastingjaar 1924/5 kan dus met de wet, indien ze hopelijk gewijzigd het Staatsblad bereikt, rekening worden gehouden. Daaraan zal dus voortaan bij de heffing der belasting elke rechtshandeling moeten worden getoetst en zulks m.i. ongeacht op welken datum ze is verricht.

B. VAN DEN BERG.

Rotterdam.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand Juli 1924, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van Juli 1923.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand f 37.362.815,37½ op tegen f 34.656.686,13½ in Juli 1923 en vertoonden mitsdien een vooruitgang van f 2.706.129,24. De totale opbrengst in de afgelopen maand overtrof de raming met een bedrag van f 4.284.732,04½.

De opbrengst over de eerste zeven maanden van dit jaar bleef bij de opbrengst in de overeenkomstige maanden van 1923 een bedrag van f 6.958.374,49 ten achter, terwijl de raming met een bedrag van f 14.779.395,29 werd overschreden.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorig jaar vertoonden in Juli 1924 de grondbelasting, de personeele belasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de suiker-, de wijn-, de gedistilleerd-, de zout-, de bier-, de geslacht- en de tabaksaccijns, de zegel- en registratierechten, de invoerrechten, de statistiekrechten en de loodsgelden een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de inkomstenbelasting, de vermogensbelasting en de successierechten.

In tegenstelling met de vorige maand, toen de grondbelasting eenigszins terugliep — met f 51.222 — wijst dit middel thans weer een hoogere opbrengst aan: tegenover een opbrengst van f 2.756.456,31 in Juli 1923, leverde dit middel in de afgelopen maand een bedrag van f 3.347.434,09½ voor de schatkist op; derhalve f 590.977,78½ meer. De totaalopbrengst over de eerste zeven maanden van 1924 overtreft de opbrengst over de eerste zeven maanden van 1923 met een bedrag van f 1.617.235,70; ook de raming werd (met een bedrag van f 1.752.034,18) overschreden. Ook de personeele belasting bracht meer op: Juli 1923 gaf eene opbrengst van f 2.744.992,39½ te boeken, terwijl in de afgelopen maand een bedrag van f 3.738.150,87½ werd bereikt. Eene bepaald gunstige conclusie kan echter hieruit niet worden getrokken, daar het ruimer vloeien van beide middelen vermoedelijk aan de vluigere invordering is toe te schrijven.

In de afgelopen maand gaf de inkomstenbelasting weder eene lagere opbrengst te zien dan in de overeenkomstige maand van het vorige jaar. Tegenover eene opbrengst van f 8.093.481,92 in Juli 1923 staat eene inkomst van f 7.026.628,35½ in de vorige maand. Bij vergelijking van de ontvangsten uit deze belasting over de eerste zeven maanden van 1923 en 1924 moge erop worden gewezen, dat de bedragen zich als volgt over de verschillende dienstjaren splitsen:

	Jan. t/m Juli 1923.	Jan. t/m Juli 1924.
1920/21	f 2.011.912,05	f 888.299,30
1921/22	„ 13.399.763,69	„ 3.315.509,59
1922/23	„ 55.514.084,11	„ 11.835.498,20
1923/24	„ 233.904,50	„ 45.938.436,54
1924/25		„ 984.494,21
	f 71.164.664,35	f 62.962.237,84

Uit deze cijfers blijkt, dat, terwijl de totale teruggang in de eerste zeven maanden f 8.202.426,51 bedroeg, het verschil tussehen de opbrengsten van de laatstverloopen dienstjaren, te weten 1922/23 en 1923/24, niet minder dan f 9.575.647,57 beliep. De achteruitgang der inkomens weerspiegelt zich in deze cijfers ten duidelijkste.

In tegenstelling met de vorige maand gaf de dividend- en tantiëmebelasting weer eene hoogere opbrengst te zien. Het accres bedroeg zelfs f 620.506,11. Neemt men echter in aanmerking, dat de opbrengst over de eerste zeven maanden van 1924 f 2.610.265,38 bij de opbrengst over de eerste 7 maanden van 1923 en f 1.327.391,97 bij de raming ten achter bleef, dan is het duidelijk, dat het er met vele ondernemingen en bedrijven in ons land nog steeds niet zeer gunstig uitziet.

Voor het geringe verschil in de opbrengst der vermogensbelasting (f 30.561,71 minder dan in Juli 1924) is geen bijzondere reden aan te wijzen.

De accijnzen vertoonden alle een hooger opbrengstcijfer in de afgelopen maand. Wat den suikeraccijns aangaat beliep het accres f 154.850,44, doch de oorzaak van dit ruimer vloeien is niet bekend. De speculatie houdt zich nog steeds afzijdig in afwachting van lagere prijzen; de ontbrekende voorraden worden nog steeds niet aangevuld.

Van de overige accijnzen brachten de wijn-, de gedistilleerd-, de zout-, de bier-, de geslacht- en de tabaksaaccijns respectievelijk f 1.591,47, f 667.968,75, f 31.633,31, f 431.883,81, f 22.604,58 en f 102.194,96½ meer op. De stijging van den gedistilleerdaccijns staat in verband met vermindering der fraude door beter toezicht langs de grenzen; bovendien bevatte de maand Juli in 1924 één Donderdag meer dan in 1923, welke dag de verschijndag is van den crediettermijn. De hoogere opbrengst van den zoutaccijns is een gevolg van den verminderden invoer van Duitsch geraffineerd zout, waardoor het verbruik van het inlandsch product toeneemt. Bij den bieraccijns doet de op 12 Mei jl. in werking getreden accijnsverhoging haar invloed gevoelen; het zomerseizoen veroorzaakte bovendien een meerder verbruik. Voor de hoogere opbrengst der andere accijnzen is geen bijzondere reden op te geven.

Van de middelen, die meer in direct verstand staan met het zakenleven, brachten de zegelrechten f 356.609,75 en de registratierechten f 56.262 meer op. Ook hieromtrent is evenwel niets bijzonders op te merken.

Van de overige middelen valt nog te wijzen op de altijd onberekenbare successierechten, die met f 682.464,49 vooruitgingen; de invoerrechten, welke met een bedrag van f 313.713,99 toenamen; de statistiekrechten, welke vermeerderden met f 95.490,33; en de loodsgelden, welke van f 235.600 op f 289.654,95 kwamen en dus een accres van f 54.054,95 vertoonden. Uit de laatste cijfers blijkt, dat gelukkig langzamerhand eenige herleving van den internationalen handel valt te bespeuren, waarbij de beëindiging van het Ruhrconflict zeer zeker een gunstigen invloed nitoeft.

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” bedroegen in de afgelopen maand f 8.019.264,43 (raming rond f 7.356.000). De oorlogswinstbelasting gaf eene negatieve opbrengst van f 10.138,68, zoodat de opbrengst dezer belasting sedert het begin der heffing belraagt ongeveer f 792.230.014.

AANTEKENINGEN.

Indexcijfers van groothandelsprijzen. — De maand Juli vertoont een aanzienlijke stijging, voornamelijk ten gevolge van een verhoging van de prijzen voor katoen, tarwe en meel. Het totaal is nu 4657 punten, dus 126 punten hooger dan een maand geleden, waarmede de hoogste stand sedert Februari van dit jaar is bereikt. Om dezen tijd van het vorig jaar was het indexcijfer op het laagste punt sedert den wapenstilstand, nl. op 4182 punten.

Hierachter volgt de gebruikelijke — aan „The Economist” ontleende — tabel.

De stijging in de eerste groep komt nagenoeg geheel voor rekening van tarwe en meel. Gedurende Juli is de prijs voor meel geleidelijk van 40 sh. tot 47 sh. 6 d. per baal van 280 lbs. gestegen. De prijs zoowel voor binnen- als buitenlandsche tarwe is ongeveer in dezelfde verhouding opgelopen. Tarweprijzen plegen steeds tegen het sluiten van het graanjaar gevoelig te zijn, waarbij dit jaar zijn gekomen de onzekerheid der oogstvooruitzichten en de voortdurende speculatie. Ook andere graansoorten zijn gestegen, terwijl de kleine rijstvoorraden een omvangrijke speculatie in dit artikel ten gevolge hadden. Aardappelen vertoonden een seizoending, terwijl

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ...	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616½	464½	553	2565	116,6
" Nov. 1918	1289	782½	1848	903	1389½	6212	282,6
" Dec. 1921	921½	636	1106	762	931½	4357	198,0
" Dec. 1922	861	706	1184½	705	807½	4264	193,8
" Juli 1923	819½	756	1115½	744½	740½	4182	190,1
" Aug. "	828½	762½	1119	734	744	4188	190,4
" Sept. "	823	782	1214½	732½	745	4297	195,3
" Oct. "	823	777	1220½	756	743½	4320	196,4
" Nov. "	831	797½	1393½	770	749	4541	206,4
" Dec. "	853	815½	1382½	774	755	4580	208,2
" Jan. 1924	909½	845½	1349	789	769	4662	211,9
" Febr. "	899	859	1308	819	783	4668	212,2
" Mrt. "	897½	843½	1313½	805	780½	4640	210,9
" Apr. "	904	802½	1364	788	778½	4637	210,8
" Mei "	912	730½	1357½	753	774	4527	205,8
" Juni "	914	736½	1347	764	769½	4531	205,9
" Juli "	951½	732	1423½	777	773	4657	211,7

ook rundvleesch lager sluit. In de tweede groep zijn kleine dalingen in thee, koffie en suiker gedeeltelijk te niet gedaan door een stijging der boterprijzen.

In de weefstoffengroep valt ruwe katoen op. Ook hier zijn de oogstrapporsten de groote schuldligen; het derde Amerikaansche rapport van het seizoen gaf een verwachting van 68,5, terwijl de markt 71,5 verwacht had. Op het oogenblik wordt de huidige oogst geschat op 11.934.000 balen tegen 12.144.000 een veertien dagen geleden. Bij het bekend worden van dit bericht gingen de prijzen natuurlijk omhoog, waarbij zij de noteering voor Egyptische katoen meenamen. Ook de garen- en doekprijzen trokken aan. Men zegt algemeen dat indien de prijzen constant waren gebleven een groot gedeelte van de vraag op de markt wel in orders zou zijn omgezet. Over het

	Indexcijfer	of +		Indexcijfer	of +		Indexcijfer	of +
Tarwe (btl.) (Eng.)	102	+12	Katoen (Am.) (Egypt.)	174½	+16½	Koper	52½	+1½
Meel	98	+10	Garen	180½	+17½	Delfstoff.	777	+13
Gerst	95	+15	Laken	160½	+5	Hout (Baltisch)	103½	
Haver	91½	+8½	Wol (Eng.) (Austr.)	154	+9½	Hout (Amerik.)	89	
Aardapp.	81½	+1½	Zijde	169	+10	Leder	60½	
Rijst	112½	-18½	Vlas	145½	+5	Petroleum	108	
Rundvl.	131	+13½	Hennep	96	+5	Oliën	78½	+3½
Schapenvl.	81	-5	Jute	180	+2½	Oliezaden	83½	+1
Varkensvl.	90	+1	Weefstoffen	59	+10	Talk	68½	-2
Gran. en vl.	69	+37½	Ruw-Ijzer	104	+2½	Indigo	83½	
Thee	951½	-4	Stalen rails	93	-2½	Soda	85½	
Koffie	112½	-4	Ijz. staven	75		Rubber	12½	+1
Rietsuiker	128½	-2	Kolen (st.) (huisbr.)	96		Diversen	773	+3½
Bietsuiker	130	+5	Lood	136½	+6	Totaal	4657	+126
Boter	92½	+5	Tin	88	+8			
Tabak	116½	-4½		96				
And. voed. en genotm.	732	-4½						

algemeen heeft men geen katoenvoorraden, maar handelaars zijn zeer afkeerig hun limiten, die in de

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	236
December 1921....	159	180	180	164	168	170
December 1922....	149	200	193	152	146	166,2
Juli 1923....	141	215	181	160	135	163,1
Augustus "....	143	216	182	158	134	163,3
September "....	142	222	197	158	134	167,6
October "....	142	220	198	163	134	168,4
November "....	144	226	226	166	135	177,0
December "....	148	231	225	167	136	178,6
Januari 1924....	157	241	219	170	139	181,8
Februari "....	155	244	212	176	142	182,0
Maart "....	155	240	213	173	141	181,0
April "....	156	228	221	170	141	180,8
Mei "....	157	208	220	162	140	176,5
Juni "....	158	210	219	164	139	176,6
Juli "....	164	208	231	167	140	181,6

meeste gevallen geheel onvoldoende zijn, te verhoo- gen. Binnenlandsche wol is gestegen; Australische wol onveranderd. Zijde, hennep en jute gestegen.

Ruwijzer is een weinig gedaald. De niet-ijzerhou- dende metalen vertoonen kleine prijsstijgingen.

De middelste tabel van de vorige kolom geeft de wijzigingen voor de verschillende artikelen aan in vergelijking met eind Juni, waarbij de gemiddelde prijs gedurende 1901—05 gelijk 50 is gesteld.

Door deze veranderingen is het indexcijfer thans 81,6 pCt. boven den stand van Juli 1914 gestegen, zooals ook blijkt uit de tabel onder aan de vorige kolom.

Wij laten thans nog volgen een overzicht van de indexcijfers in enkele der voornaamste landen.

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100	100 ⁴⁾	100	100	100	100	100	100
Novemb. 1918	206	358	438	...	367	367	392	214
Hoogste 1920 (Mei)	272	591	679	...	325	366	297	322
Decemb. 1921 (Apr.)	147	326	594	3.585	176	172	165	209
Decemb. 1922 (Apr.)	156	362	580	205.417	175	163	155	183
Juni 1923	153	408	568	3.989.800	180	164	149	198
Juli	151	407	566	28.359.900	175	162	145	192
Augustus	150	413	567	306.335.800	173	162	142	191
September	154	424	569	18.295 ⁵⁾	181	162	145	211
October	153	421	563	4.907.150 ⁶⁾	182	161	148	212
November	152	443	571	164.960.000 ⁷⁾	183	160	153	210
December	151	458	577	139.740 ⁷⁾	183	160	154	211
Januari 1924	151	495	571	136.290 ⁷⁾	183	161	156	211
Februari	152	544	573	140.630 ⁷⁾	180	162	158	208
Maart	150	499	579	143.900 ⁷⁾	181	162	155	206
April	148	450	579	145.640 ⁷⁾	180	161	154	207
Mei	147	458	571	137.500 ⁷⁾	178	160	153	205
Juni	145	465	566	129.040 ⁷⁾	173	158	151	...

1) Bureau of Labour. 2) Frankfurter Zeitung.

3) Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53.

4) In miljoenen.

5) Sedert-October 1923: Juli 1914=100. 6) Midden 1914=100.

7) In miljarden. Sedert Januari 1924 gewijzigd aantal artikelen.

Wat het cijfer voor Nederland betreft merkt het Centraal Bureau voor de Statistiek op dat de daling in hoofdzaak voor rekening van enkele voedingsmid- delen komt. Daarnaast moet evenwel gewezen worden op de sterke stijging der aardappelprijzen, terwijl ook rundvleesch, kaas en eieren in prijs stegen.

Datum	Algemeen indexcijfer van „the Economist“	Gem. ponden- denkoers over de afg. maand	Herleid algemeen indexcijfer
Januari 1914.....	119,2	12,11½	119,6
December 1918.....	277,0	11,19	256,6
December 1921.....	198,0	11,42	187,2
December 1922.....	193,8	11,55½	185,3
Juli 1923.....	190,1	11,68	183,8
Augustus ".....	190,4	11,59	182,7
September ".....	195,3	11,56	186,9
October ".....	196,4	11,56	187,9
November ".....	206,4	11,53	197,0
December ".....	208,2	11,47	197,7
Januari 1924.....	211,9	11,39	199,8
Februari ".....	212,2	11,51	202,2
Maart ".....	210,9	11,58½	202,3
April ".....	210,8	11,69	204,0
Mei ".....	205,8	11,67	198,8
Juni ".....	205,9	11,55	196,9
Juli ".....	211,7	11,52	201,9

Het Muntverslag 1923. — Reeds jarenlang ondervindt 's Rijks Munt de hoogst nadeelige gevolgen van belangrijke wijzigingen in eenmaal gegeven opdrachten. In bijzonder sterke mate was dit in 1923 het geval. Vandaar, dat de winst- en verlies- rekening sloot met een verlies van bijna f 41.600, dat het totaal aantal vervaardigde stukken slechts het ongekend lage aantal van 22.176.674 bedroeg (in 1921 was het 230.989.001) en dat aan een deel van het vaste personeel ontslag moest worden verleend.

Eén en ander hing samen met de gedragslijn door de Indische Regeering gevolgd ten aanzien van de uitvoering van de wet van 27 November 1919 („Staats- blad“ No. 786), welke de hermunting van het Neder- landsch (en Nederlandsch-Indische) grove zilver en specie van verlaagd gehalte betrof. In 1923 kwamen onderscheidene, daarmede verband houdende vragen

slechts ten deele uit het stadium der onbeslistheid, waarin zij kort te voren waren gebracht.

In het licht van het bovenstaande zal men het begrijpelijk achten, dat de als steeds lezenswaardige inleiding tot het Muntverslag — afgezien van eenige mededeelingen omtrent het zoeken van buitenlandsche opdrachten, hetgeen bij de vrije stad Danzig gelukte en van de door de Munt verleende medewerking bij den aanmaak van rijwielmanieren — zoo goed als geheel is gewijd aan een kritische bespreking der door de houding der Indische Regeering voor het Muntbedrijf ontstane moeilijkheden.

Zoals in het vorige jaar medegedeeld is was het feit, dat de uit de wet van 1919 voortvloeiende ommunting van de zilveren specie niet reeds geruimen tijd met volle kracht was aangepakt, een gevolg hiervan, dat er nog steeds groote aanvragen voor pasmunt uit Indië onderhanden waren en ook telkens nog inkwamen. Toen hieraan plotseling een einde kwam en de toen aanstonds onderhanden genomen fabricage van grove zilveren munt voor Indië op het verlaagde gehalte reeds eenigen omvang begon aan te nemen, kwam even onverwacht een voorloopig advies van de Staatscommissie voor het Muntwezen bezwaren tegen de nieuwe munten naar voren brengen en werd tevens de vraag geopperd of de uitvoering van de eigenlijk reeds in volle uitvoering zijnde wet van 1919 nog wel noodig zou zijn.

Ter beoordeling van een belangrijk deel der bedoelde technische bezwaren¹⁾ is van hieruit naar Indië opdracht gegeven om de aldaar reeds aanwezige specie (gulden en halve gulden) van het lagere gehalte in omloop te brengen. Als proef zou deze maatregel dienen ter beoordeling o.a. van de juistheid van het vermeende bezwaar, dat de inbrenging van de nieuwe munt tot verwarring zou aanleiding geven en dat er moeilijkheden van de zijde der bevolking waren te voorzien. Vier maanden, tot Februari 1923, zou deze proef duren. Het heeft eenige moeite gekost om de uitvoering op behoorlijke wijze te doen plaatsvinden en niet zonder verwondering neemt men kennis van den min of meer bedekten tegenstand, die van een zijde, waarvan dit niet mocht worden verwacht, werd ondervonden. Het was noodig den proeftijd van vier maanden nog eens met een gelijke periode uit te breiden; wederom van hieruit werd daartoe opdracht gegeven. In Mei 1923 bleek van de nieuwe specie, welke in Indië sedert een jaar aanwezig was, en die f 2.200.000 aan gulden f 8.000.000 aan halve gulden bedroeg, nog niet meer dan 1 miljoen gulden van elk dier soorten in omloop te zijn gebracht. Dit werd toegeschreven aan de voorkeur, die de bevolking aan muntpapier scheen te geven (eene merkwaardige uiting, als men nagaat hoe sterk in Indië nog maar kort geleden de invoer van papier, waarvan de bevolking niet gediend zou zijn, was tegengewerkt) en aan het feit, dat men in de periode van terugvloeiing van zilver verkeerde. Het behoeft wel geen betoog, dat ook in een periode, waarin meer zilver ontvangen dan afgegeven wordt, het niet zoo heel veel moeite behoeft te kosten bepaalde soorten zilver in den omloop te brengen, door deze bij voorkeur te bezigen bij de betalingen, die toch voortdurend moeten plaats vinden.

Intusschen waren de aanschrijvingen om de uitgegeven nieuwe halve gulden weder in te houden, ingetrokken. Kort na het einde van de verlengde proefperiode, begin September 1923, waren rond f 1,7 miljoen aan gulden en f 3,1 miljoen aan halve gulden in circulatie.

De proef werd in Indië „voorloopig geslaagd” genoemd. Dat niet een positief gunstiger uitdrukking gebezigd werd kan eenige verwondering wekken, wanneer men in aanmerking neemt dat, althans in de verschillende gewesten van Java, waar de nieuwe munten uitgegeven waren, gedurende het tijdvak van meer dan één jaar nauwelijks van eenig bezwaar daartegen was gebleken. In een eerste rapport dienaangaande werd nopens die uitgifte medegedeeld „dat volgens de binnengekomen rapporten van 18 kashouders zich daarbij geen bezwaren hadden voorgedaan, noch waren daarentrent van de zijde van het publiek klachten vernomen”. Slechts de kwartiermeester van het garnizoen in een kleine plaats rapporteerde over stukken „met een beduidend dof fen klank, hetgeen aanleiding zou hebben gegeven tot klachten en aanvankelijk ook tot weigering van de munt”. Beteekenis behoefde hier niet aan gehecht te worden; later werd dan ook medegedeeld, dat denzelfden kwartiermeester daarna geen klachten meer hadden bereikt. Na de voortzetting van de proef werd rapport over den uitslag aan 77

Algemeene Ontvangers gevraagd, die allen, op zeven na, die weinig belangrijk kassen hadden, hunne berichten inzonden. Slechts door twee ontvangers werd geantwoord „dat eenige kleinhandelaren tegen het aannemen van de nieuwe munt eenigszins „bezwaren hebben” en „dat de nieuwe munt niet gewild is”. Alle overige houders van kassen bleken bij de uitgifte van het nieuwe geld in het geheel geen moeilijkheden te hebben ondervonden, noch eenige klacht ter zake te hebben vernomen. Dit vernemende kan toch redelijkerwijze niet meer van bezwaren, die met in-omloop-brengen gepaard zouden gaan, gerept worden. Natuurlijk zullen door het publiek steeds nog enkele opmerkingen gemaakt kunnen worden; daaraan mag geen waarde toegekend worden, omdat iets dergelijks zich altijd voordoet. Doch de specifieke bedenkingen, geopperd tegen het in circulatie brengen in Indië van de nieuwe munt, met anderen beeldenaar, ander gehalte, anderen klank dan de tot nu toe omlopende stukken (met talrijke beeldenaars) hebben door een en ander m.i. hare beteekenis volledig verloren.

Er hadden echter in het voorloopig rapport der Staatscommissie bovenbedoeld, nog twee andere technische bezwaren vermelding gevonden. Het eerste daarvan zou bestaan in de moeilijkheid om de bestaande circulatie geheel terug te nemen. Vermoedelijk is hiertoe bedoeld dat het niet zoo gemakkelijk zal zijn, wanneer bijna al het omlopende geld is omgewisseld in den nieuwen specievorm de laatst loopende stukken weg te nemen en te vervangen. Inderdaad, vermoedelijk zal, nadat reeds grootendeels de omzetting heeft plaats gehad en men begint termijnen te stellen waarop nog inwisseling kan plaats vinden, het tijdstip, waarop de tegenwoordige munten buiten omloop worden gesteld, meer dan eens moeten worden verschoven. En nog na jaren zullen er zeker hier en daar van de oude stukken nog wel enkele te voorschijn komen. Dezelfde opmerking kan men bij zoovele veranderingen van gebruiksvoorwerpen van algemeene beteekenis in het dagelijksch leven, niet alleen bij inwisseling van munten, munt- of bankpapier maken, doch niemand zal toch in ernst hierin een argument tegen een gewenschten of noodigen maatregel tot wijziging gelegen zien.

Eindelijk is er gewezen op het gevaar van „vervalsching”²⁾ van onze teekening, welke in veel grooter mate bij een zilvergehalte van 720 dan bij het bestaande gehalte van 945 duizendsten te vreezen zou zijn. Ik kan dit bezwaar niet deelen.

Een dergelijk bezwaar zou eenigszins bestaan — maar in dat geval zou eerst nog de beteekenis er van op haar waarde geschat moeten worden — indien het er bij namaak vooral op aankwam de innerlijke hoedanigheden van een muntstuk na te bootsen. Het is echter juist vooral om het uiterlijk te doen. Er worden twee procédés toegepast en wel de overal verbreide namaak door gieting en de onvergelykelijk veel belangrijker, want gevaarlijker, namaak door slaan tusschen stempels, welke laatste methode min of meer overeenstemt met de wettige fabricage. Van de laatstbedoelde soort zijn er inderdaad stukken in Indië in omloop, alhoewel naar alle waarschijnlijkheid niet aldaar vervaardigd.²⁾

Gegoten stukken worden van onedel metaal of van zilverhoudend metaal gemaakt; ook bij de laatste — de eerste staan geheel hierbuiten — is het er om te doen vooral zoo nauwkeurig mogelijke vormen te bezigen, die een zuiver afgietsel toelaten. Er is geen enkele reden waarom een uitbreiding van de toepassing van dit nogal eens voorkomende maaksel zou zijn te verwachten, wanneer de echte munten een ander gehalte hebben. Om zulke bijzonderheden bekomert zich de namaker weinig of niet.

Namaak door slaan met behulp van stempels is een min of meer fabriekmatig bedrijf, dat met ruime beurs opgezet, bepaaldelijk met behulp van zeer vakkundige personen moet worden ondernomen. Zelfs in Indië lijkt het wel niet meer doenlijk om een dusdanige zaak, die veel voorbereiding zou vorderen; op het touw te zetten. En wanneer men dit toch zou kunnen doen, dan zal men evengoed nu daartoe kunnen overgaan, als wanneer de echte munt een lager gehalte heeft. In elk dier gevallen is er belangrijk voordeel te behalen, dat echter onafhankelijk is van de samenstelling der echte munt, omdat toch volstrekt niet het gehalte daarvan behoeft nagebootst te worden. De kleur van nieuwe muntstukken en het gehalte er van corresponderen geenszins.

¹⁾ Bedoeld is namaak; bij het begrip „vervalsching” blijve men liever bij een andere, daaraan te hechten beteekenis. (Zie Tijdschr. voor Strafrecht, deel 17, bl. 319).

²⁾ Ten aanzien van dit onderwerp kan 's Rijks Munt op langdurige en ook bijzondere ervaring bogen vooral sedert het stelselmatige, uitgebreide onderzoek der Indische circulatie in 1906/7 (Muntverslag 1907, blz. 50).

¹⁾ Zie Muntverslag 1922, bladz. 6. [Jaarg. 1923, p. 803. — Red.]

Wel is van het uiterste gewicht de vraag, of al of niet de bijzonderheden van de stempels, randschrift, enz. deugdelijk zijn nagebootst. Ik meen daarom dat dit geheele onderwerp geen verband met de kwestie van het gehalte houdt.

Wanneer de voor Indië geopperde technische bezwaren derhalve bij nader onderzoek buiten beschouwing kunnen blijven, blijft aan de andere zijde het financiële argument, dat bij de omzetting een rol speelt, zijn waarde behouden. Niet alleen hiermede zal men echter m.i. hebben rekening te houden, er zijn nog andere zijden van het vraagstuk te bezien. Ik vermeld hier terloops het belangrijke voordeel, dat men na eenigen tijd aan de circulatie van bepaalde muntsoorten een uniform uiterlijk heeft gegeven en dat alle verkeerde elementen, welke vooral in Indië aanwezig zijn, met één slag uit den weg worden geruimd. Bij een vroegere hermunting, n.l. die van de jaren 1846—1850 in Nederland, heeft het fraaie nieuwe uiterlijk der munten, na de hervorming, juist veel indruk gemaakt, al behoeft niet te worden verzwegen, dat dat uiterlijk te voren wel bijzonder veel te wenschen had overgelaten.

Na het voorgaande, vooral dus na den gunstigen uitslag van de proefnemingen met het inbrengen van de nieuwe specie in Indië kon men van oordeel zijn, dat nu het pleit ten opzichte van de ommunting van het in Indië circulerende zilver was gewonnen. In dien zin zou allicht besloten zijn, doch een beslissing is opgeschort, omdat intusschen verluidd, dat binnenkort het rapport der bovenbedoelde Staatscommissie over het vraagstuk der scheiding van muntwezen tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië te verwachten was. Wanneer over dit onderwerp nu spoedig, en dan voor een lang tijdvak, een besluit wordt genomen, dan is er gelegenheid meteen tot de beantwoording van enkele andere vragen betreffende de ommunting, zooals de vraag naar de wenschelijkheid van het behoud van het muntbiljet van f 2,50 in plaats van het zilveren stuk, over te gaan.

Wat Nederland betreft had men partij gekozen; eene beslissing om tot de ommunting over te gaan, is hier inderdaad genomen. In 1922 was reeds tot den eersten aanmaak van 10 miljoen gulden op het lage gehalte opdracht gegeven, waarmede in het laatst van dat jaar was begonnen en die, bij een matig tempo van de fabricage, in 1923 zijn gereed gekomen. In de tweede helft van het afgelopen jaar is men in dezelfde lijn gebleven, door het besluit om met dezen arbeid voort te gaan en wel met eene aanmunting van niet minder dan 50 miljoen gulden.

De gedeeltelijk nog bestaande onzekerheid gaf intusschen wel een terugslag op het muntbedrijf. Want bij het zoo goed als geheel achterwege blijven van ander muntwerk, was het raadzaam de aanmuntingen, waarop men in de naaste toekomst nog zou kunnen rekenen, niet sneller te doen verrichten dan de personeelsomstandigheden zouden toelaten. Nadat in Augustus 1922 reeds zoo goed als alle tijdelijk personeel was ontslagen, is in het afgelopen jaar ook nog aan een deel van het vaste personeel ontslag verleend. Hierbij is aldus te werk gegaan, dat vastgesteld werd welke personen redelijkerwijze moesten aanwezig zijn en blijven, als een vaste kern, om het bedrijf zoodanig paraat te houden, dat, indien dit noodig was, onmiddellijk elke muntarbeid kon worden opgevat en, al ware het dan onder uitbreiding van personeel, tot uitvoering gebracht. Het zou niet toelaatbaar zijn tot eene verdere ontblooting over te gaan. Immers de Munt is wettelijk verplicht gereed te zijn om, indien dit gevraagd mocht worden, zonder verwijl gevolg te kunnen geven aan opdrachten tot het aanmunten van goud. Bovendien, waar 's Rijks Munt zowel voor Nederland als voor Indië bestemd is, moet zij eveneens elk oogenblik gereed zijn om aanmuntingen, welke Indië noodig mocht achten, te kunnen uitvoeren. Aan deze eischen is het behoud van een vaste kern van personeel onafscheidelijk verbonden. De kennis en ervaring, voor den muntarbeid vereischt, is een verworven bezit, dat men niet mag laten te loor gaan, omdat het te langen tijd zou vereischen om deze in zoodanig geval, weder aan te kweken of te herstellen en er zich in den tusschentijd zeer ernstige bezwaren zouden kunnen voordoen.

Na het voorgaande behoeft zeker niet nader toegelicht te worden, waarom het afgelopen jaar voor 's Rijks Munt eene aaneenschakeling van teleurstellingen is geweest. De geldelijke resultaten zijn dientengevolge, uit den aard der zaak, ongunstig geweest, want onzekerheid, geringe omvang van werkzaamheden en een tot den uitersten graad doorgevoerde inkrimping van personeel zijn alle factoren, die tot zulke gevolgen moeten leiden. De vaste lasten van het bedrijf zijn oorzaak, dat er een zekere minimum omvang van het werk bestaat, die de grens aangeeft, waarbij de exploitatie van een loonnende in een niet loonnende verkeert. Zoodra de arbeid toeneemt en daarmede de omvang

van het personeel, stijgt snel de opbrengst van hetgeen als vergoeding voor de produktie wordt ontvangen.

Het is zeker, en althans uit bedrijfs oogpunt, te betreuren, dat zich zooveel onvastheid in inzichten heeft voorgedaan. De hoop moge hier worden uitgesproken, dat daaraan spoedig een einde moge komen, dat niet alleen de, zelfs meer dan eens genomen besluiten verder gehandhaafd zullen blijven — dit geldt ten aanzien van de hermunting in Nederland — maar dat ook, wat Indië betreft, het studiemateriaal, waarop gewacht wordt, binnenkort beschikbaar is en dan na niet te lang beraad een standpunt wordt ingenomen, waaraan men voor langen tijd zal zijn gebonden.

Van den verderen inhoud van het Muntverslag zij gewezen op de mededeelingen ten aanzien van de werkzaamheden van de Munt ten behoeve van de vrije stad Dantzig (blz. 9 en 14), benevens voor den aanmaak van rijwielermerken (blz. 9 v.) en gaspenningen (blz. 16 v.).

's Rijks Muntmeester ziet, op grond van de onzekerheid ten aanzien van de door de Indische Regeering te nemen beslissingen, de toekomst donker in. Hij schrijft op blz. 20:

Ongunstige uitkomsten zullen allicht blijven volgen, zolang de aanmuntingswerkzaamheden niet weder op eenigszins ruime schaal worden hervat. Tot dusverre blijkt nog niet, dat Indië weder overgaat tot uitbreiding der circulatie; klaarblijkelijk zijn de in de vorige jaren aangemunte bedragen aan den ruimen kant geweest.

Ik acht het nog steeds te betreuren, dat eenige jaren geleden niet gevolg is gegeven aan mijn voorstel om de blijvende kosten voor het aanhouden van een muntinrichting, die zowel voor Nederland als voor Indië moet dienen, volgens een bepaalde verhouding tusschen beide om te slaan. Voor de verdeling van eventueele winst zou dan eveneens een regeling dienen te worden getroffen. Hoewel de uitwerking niet bijster eenvoudig zal zijn, was toch een vorm hiervoor zeer goed te vinden. Misschien ware het raadzaam dit denkbeeld opnieuw onder de oogen te zien, omdat het ten slotte tot een billijker verdeling van lasten en baten tusschen Indië en het Moederland zal voeren.

INGEZONDEN STUKKEN.

HET ONTWERP-TARIEFWET.

Geachte Redactie,

Naar aanleiding van het artikel van den heer C. F. Stork over het ontwerp tariefwet merken wij op, dat het inderdaad jammer is, dat de heer Stork zich ten slotte toch heeft laten afbrengen van zijn goede voorname om zich niet te laten voeren op den gevaarlijken weg van detail-critiek. De heer Stork vraagt n.l. wat de confectiefabrikanten er wel van zullen zeggen, dat naaigarens met 8 pCt. zullen worden belast. Wij voor ons veronderstellen, dat de confectiefabrikanten daar niets op tegen zullen hebben, daar immers deze garens, in de opmaak, waarin de confectiefabrikanten ze kunnen gebruiken, geheel vrij kunnen binnenkomen. Wanneer de heer Stork de toelichting van den Minister nog eens naleest, zal hij zien, dat deze met de belangen der confectiefabrikanten wel degelijk rekening heeft gehouden.

Dan zegt de heer Stork „garens en draad zijn zeker als toonbank-artikelen te beschouwen, welke als zoodanig belast moesten worden, maar gelijk gezegd vrij blijven”. Hier is blijkbaar de gevaarlijke weg door het gebied der textielnijverheid den heer Stork heelemaal te machtig geworden. Immers in verband met zijn vorig betoog worden hier de garens bedoeld, zooals zij uit de spinnerij komen. Wij voor ons hebben deze garens echter nooit over den toonbank zien verkoopen.

Het bovenstaande diene alleen om verkeerde begrippen recht te zetten; de vraag van protectie of vrijhandel en de merities van het ontwerp-tariefwet in het algemeen laten wij daarbij geheel in het midden.

Hoogachtend,

Mr. W. N. M. VAN DER HAM.

Helmond, 21 Augustus 1924.

* * *

De heer Stork deelt ons mede, dat hij de volgende week op het bovenstaande terugkomt. — Red.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's-Gravenhage, 15 Juni 1924.
Prof. Mr. D. van Blom, Rome en rente; J. Smid, Eene zeer verwerpelijke belastingcorrectie; H. Ch. G. J. v. d. Mandere, De (tweede) internationale conferentie van de verkeersorganisatie van den Volkenbond te Genève. I.

Journal des Economistes. — Parijs, 15 Febr. 1924.

Yves-Guyot, La pression du change et les projets du gouvernement; W. M. J. Williams, La crise politique en Grande-Bretagne; X., Le rapport du gouverneur de la Banque de France; M. Aucuy, Organisons la production et le travail; J. A. Legros, Le Sénat et les emprunts de la ville de Paris; G. de Nouvion, Les comptes des chemins de fer de l'Etat en 1922; M. V. Bernatzky, La circulation monétaire de la Russie des Soviets; B. L. L. E., La Ligue du libre-échange (février 1924).

Idem. — Parijs, 15 Maart 1924.

Yves-Guyot, Le carburant national; Ch. Turgeon, A la recherche du „juste prix”; J. Lefort, Revue de l'Académie des sciences morales et politiques (du 15 nov. 1923 au 15 février 1924); J. A. Legros, Chronique de l'inflation; A. Barriol et I. Brochu, Emission du Crédit national; Ch. Beaugé, Evaluation rétrospective des dépenses et des salaires de la classe ouvrière en France en 1840; B. d'Aunet, Psychology in business; B. L. L. E., La Ligue du libre-échange (mars 1924).

Idem. — Parijs, 15 April 1924.

Yves-Guyot, Programme électoral du parti républicain démocratique et social; Ch. Turgeon, A la recherche du „juste prix” (fin); N. M., Un projet onéreux et dangereux: le „Transsaharien”; J. B. Legros, Chronique de l'inflation; G. de Nouvion, L'organisation internationale du travail; Yves-Guyot, Défi administratif au gouvernement et au parlement; B. L. L. E., La Ligue du libre-échange (avril 1924).

Idem. — Parijs, 15 Mei 1924.

Yves-Guyot, Le coût de la guerre; W. M. J. Williams, Le budget britannique; M., „Compendium”; X., Chronique de l'inflation; G. de Nouvion, Les grandes compagnies de chemins de fer en 1923; Y.-G., Le carburant national et le congrès du parti républicain démocratique et social; Fernand-Jacq, La défense des droits de propriété industrielle dans le domaine international; N. M., Le bain; X., La valeur et les prix; B. L. L. E., La Ligue du libre-échange (mai 1924).

Idem. — Parijs, 15 Juni 1924.

Yves-Guyot, L'élection du 11 mai et le coup d'Etat du 10 juin; W. M. J. Williams, Le budget britannique 1924—1925; J. Lefort, Revue de l'Académie des sciences morales et politiques (du 16 février au 15 mai 1924); N. M., Les fonds des „Trade Unions” et les dépenses d'assistance; J. B. Legros, Chronique de l'inflation; Y.-G., Sir Thomas Oliver et la céruse; B. L. L. E., La Ligue du libre-échange (mai 1924).

Sociale Voorzorg. — 's-Gravenhage, Juni/ Juli 1924.

Prof. Dr. J. A. Veraart, Het vraagstuk der publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in wetenschap en politiek; J. M. Rudelsheim, De sociale arbeiders-verzekering. — Een nieuw organisatieplan; Jac. Bakker, Beroepsvoorlichting; T. S. Goslinga, Raden van Arbeid of bijkantoren der Rijkverzekeringsbank.

De Socialistische Gids. — Amsterdam, Juli 1924

bevat o.a.:

Dr. J. H. van Meurs, De Volkenbond, zijn werk en betekenis, I; Henriëtte Fürth, Het bevolkingsvraagstuk in Duitsland na den oorlog; S. R. de Miranda, Werkloozen- of Armenzorg; W. van der Sluis, De katoennijverheid in Twente, IV (slot).

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Gulden).

	Juli 1924	Sedert 1 Januari 1924	Overeenkomstige periode 1923
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting	3.347.434	12.694.784	11.077.548
Personeele belasting ..	3.738.151	11.332.692	9.564.845
Inkomstenbelasting ..	7.026.710	62.962.238	71.164.664
Dividend- en tantième-belasting	1.934.171	5.672.608	8.282.873
Vermogensbelasting ..	259.232	5.843.962	6.020.865
<i>Accijnzen.</i>			
Suiker	3.257.615	21.151.430	23.102.124
Wijn	47.245	1.240.504	1.048.195
Gedistilleerd	4.128.980	27.377.228	28.618.831
Zout	131.293	893.065	821.541
Bier	935.602	3.501.668	2.806.574
Geslacht	816.596	5.381.982	5.924.586
Tabak	1.485.267	9.472.121	9.822.032
Belast. op speelkaarten	3.389	61.419	53.480
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrechten	1.727.665 ²	10.980.876 ³	10.225.525
Registratierechten	1.646.845	13.441.970	10.906.698
Successierechten	3.161.964	26.658.424	27.714.394
<i>Invoerrechten.</i>			
<i>Gouden en zilver werken</i>			
Belasting	75.018	502.765	540.172
Essaailoon	93	630	604
<i>Statistiekrecht</i>			
Mijnen	344.018	2.348.133	1.930.162
Domeinen	1.030	364.140	334.915
<i>Domeinen</i>			
Staatsloterij	162.673	1.335.451	1.317.053
Staatsloterij	9.979	418.919	419.819
Jacht en visscherij	76.131	107.770	172.618
Loods gelden	289.655	1.952.229	1.604.163
Totaal	37.362.815	246.325.979	253.284.353

1) Hieronder begrepen f 323.021 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. (Beursbelasting). 2) Idem f 2.168.483. 3) Idem f 1.862.259.

BELASTINGEN IN VERBAND MET DE BUITEN-GEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	Juli 1924	Sedert 1 Januari 1924
Verdedigingsbelasting Ia	77.760	1.719.901
Verdedigingsbelasting Ib	566.547	5.743.778
Verdedigingsbelasting II	2.107.227	17.612.059
	2.751.534	25.075.738
Oorlogswinstbelasting	minus 108.139	833.232

OPCENTEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	Juli 1924	Sedert 1 Januari 1924	Overeenkomstige periode 1923
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting	671.200	2.548.221	2.223.151
Personeele belasting ..	700.498	2.213.378	1.859.054
Inkomstenbelasting ..	2.094.398	18.425.139	20.334.193
Vermogensbelasting ..	64.808	1.437.063	1.504.626
Dividend- en tantième-belasting	638.276	1.871.961	2.733.348
<i>Accijnzen.</i>			
Suiker	651.523	4.230.286	4.620.425
Wijn	9.449	248.101	209.639
Gedist. (binn.-en buitl.)	412.898	2.737.725	2.861.883
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrecht van buitl. eff.	24.680	184.174	183.520
Totaal	5.267.730	33.896.044	36.529.839

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENS-BELASTING SEDERT 1 JANUARI 1924.

Dienstjaren	Grondbelasting	Personeele belasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1919/20	—	—	—	172
1920/21	—	—	888.299	1.133
1921/22	6.886	125.978	3.315.510	10.634
1922/23	75.765	838.668	11.835.498	72.844
1923/24	2.901.247	3.140.551	45.938.437	5.716.732
1924/25	9.710.886	7.227.495	984.494	42.448
Totaal . .	12.694.784	11.332.692	62.962.238	5.843.962

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND JULI 1924

(volgens de groepen der naamlijst van goederen, opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden
I Dieren en dierlijke producten	17.867.081	9.014.802	57.030.779	39.161.137	—	—	39.163.698	30.146.335
II Plantaard. voortbrengselen	312.612.063	44.964.145	139.877.507	21.048.686	172.734.556	23.915.459	—	—
IIIa Mineralen, metalen en niet in andere groepen opgenomen fabrik. daarv.	1.357.987.172	36.130.158	429.483.063 ¹	10.300.957 ¹	928.504.109	25.829.201	—	—
IIIb Gouden en zilveren munt en muntmat.	1.546	95.644	161.819	7.507.500	—	—	160.273	7.411.856
IV Meel en meelfabrieken	27.437.382	4.134.348	31.569.244	5.234.966	—	—	4.131.862	1.100.618
V Chemische producten, geneesmiddelen, verfwaren en kleurstoffen	33.298.105	4.816.537	10.092.363	3.933.218	23.205.742	883.319	—	—
VI Olie, hars, was, pek, teer en distillatieproducten van teer; fabrikaten van deze stoffen, n. a. g.	71.504.564	11.196.997	34.083.366 ²	9.837.197 ²	37.421.198	1.359.800	—	—
VII Hout en fabrieken van hout en dergelijke stoffen; meubelen v. a. s.	242.115.457	17.824.507	6.779.440	1.025.141	235.336.017	16.799.366	—	—
VIII Huiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	3.167.622	6.644.594	1.438.241	3.753.721	1.729.381	2.890.873	—	—
IX Garens, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleedren en modewaren	8.362.699	23.563.069	5.308.047	12.527.844	3.054.652	11.035.225	—	—
X Aardewerk, porselein, pottenbakkerswerk, gebakken steen en andere kunststeen	87.145.144	2.035.159	13.432.255	753.011	73.712.889	1.282.148	—	—
XI Glas	5.008.761	1.374.071	3.245.854	860.237	1.762.907	513.834	—	—
XII Papier	7.991.443	2.762.556	23.080.481	3.560.380	—	—	15.089.038	797.824
XIII Voedings- en genotmiddelen, niet genoemd in de groepen I, II, IV en VI	46.864.297	15.083.226	40.633.663	14.875.951	6.230.634	207.275	—	—
XIV Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen ..	5.610.627	4.803.799	3.151.856	1.218.691	2.458.771	3.585.108	—	—
XV Andere goederen dan gebracht onder de groepen I tot en met XIV	16.348.284	13.814.049	8.094.187	6.326.274	8.254.097	7.487.775	—	—
Totaal	2.243.322.247	198.257.661	807.462.165	141.924.911	1.435.860.082	56.332.750	—	—
Handelsbew. zond. goud. en zilveren muntmuntmat. (groep IIIb)	2.243.320.701	198.162.017	807.300.346	134.417.411	1.436.020.355	63.744.606	—	—

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van gouden en zilveren munt en muntmateriaal, in gulden.

Maanden	Invoer				Uitvoer ¹⁾			
	1921	1922	1923	1924	1921	1922	1923	1924
Januari	214.136.278	152.495.668	173.045.849	177.606.065	115.835.310	86.106.447	91.487.819	116.522.007
Februari	170.369.270	152.353.594	162.189.535	185.223.674	120.956.498	84.204.248	94.601.855	125.465.290
Maart	213.830.220	180.328.763	165.440.620	186.545.160	107.204.662	112.879.875	106.977.347	131.906.705
April	195.772.602	167.451.702	169.639.064	189.679.735	108.819.697	92.729.841	97.005.415	136.430.618
Mei	168.114.951	194.080.257	160.129.701	218.738.134	93.818.710	108.423.679	104.128.702	135.531.201
Juni	188.559.719	150.899.735	159.533.444	188.780.540	120.815.908	100.680.880	97.860.255	110.838.833
Juli	170.674.007	163.863.700	157.464.022	198.162.017	105.420.129	104.572.575	95.693.919	134.417.411
Tot. Jan./Juli	1.321.457.047	1.161.473.419	1.147.442.235	1.344.735.325	772.870.914	689.597.545	687.755.312	891.043.365
Augustus	186.640.179	178.807.927	150.975.066		142.544.083	99.442.892	107.933.082	
September	197.271.439	164.616.506	166.474.283		135.749.765	115.612.131	127.720.569	
October	179.043.171	186.643.442	192.923.258		114.694.641	112.003.008	125.848.400	
November	175.806.364	172.295.111	176.660.045		106.623.879	104.350.396	126.123.548	
December	180.000.903	163.762.355	174.750.818		97.115.318	100.225.239	127.839.691	
Totaal	2.240.219.103	2.027.598.760	2.009.225.705		1.369.598.600	1.221.231.211	1.303.220.602	

1) Hieronder zijn niet begrepen de bunkercolen en bunkerolie voor Ned. schepen.

NED. BANK 25 Aug. 1924. Voornaamste posten in 000.

Table with 7 columns: Data, Goud, Zilver, Circulatie, Andere opeischb. schulden, Beschikb. Metaal-saldo, Dekkings perc. Rows show data from 1914 to 1924.

Table with 6 columns: Data, Totaal bedrag disconto's, Hiervan Schatkest-promessen rechtstreeks, Beleeningen, Papier op het buitenland, Diverse rekeningen. Rows show data from 1914 to 1924.

1) Op de basis van 2/5 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Table with 3 columns: Vorderingen (18 Aug. 1924, 25 Aug. 1924), Saldo bij Nederl. Bank, Saldo bij betaalmeesters, Voorschot op ult. Juli 1924, etc.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD. De Minister van Koloniën maakt bekend:

Table with 3 columns: 16 Aug. 1924, 23 Aug. 1924, Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I., Ind. Schatk.prom. in oml., etc.

CURAÇOISCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table with 7 columns: Data, Metaal, Circulatie, Disconto's, Voor-schotten aan de kolonie, Diverse rekeningen, Diverse rekeningen. Rows show data from 1923 to 1924.

1) Sluitpost der activa. 2) Sluitpost der passiva.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Table with 6 columns: Data, Goud, Zilver, Circulatie, Andere opeischb. schulden, Beschikb. metaal-saldo. Rows show data from 1914 to 1924.

Table with 7 columns: Data, Dis-conto's, Wissels, buiten N.-Ind. betaalb., Beleeningen, Voor-schotten a/h. Gouvernem., Diverse rekeningen, Dekkings-percentage. Rows show data from 1914 to 1924.

1) Sluitpost activa. 2) Basis 2/5 metaaldekking. 3) Creditsaldo.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Table with 5 columns: Data, Metaal, Circulatie, Currency Notes (Bedrag, Goudd., Gov. Sec.). Rows show data from 1914 to 1924.

Table with 7 columns: Data, Gov. Sec., Other Sec., Public Depos., Other Depos., Reserve, Dekkings-perc. Rows show data from 1923 to 1924.

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Table with 5 columns: Data, Goud, Waarvan in het buitenland, Zilver, Te goed in het buitenland, Buit. gew. voorsch. a/d. Staat. Rows show data from 1923 to 1924.

Table with 6 columns: Data, Wissels, Uitge-stelde Wissels, Beleeningen, Circulatie, Rekg. Courant (Particulieren, Staat). Rows show data from 1923 to 1924.

DUITSCHÉ RIJKSBANK

Voornaamste posten in miljoenen Goudmark
/miljoenen Rentenmark/triljoenen Papiermark.

Data	Metaal	Daarv. Goud	Waarv. b. buitl. circ.bkn ¹⁾	Wissels		
				Totaal	Handels-wissels	Schatkist-papier
15 Aug. '24	522	498	59	1.826	1.826	—
7 „ '24	516	491	51	1.800	1.800	—
31 Juli '24	510	484	45	1.798	1.798	—
23 „ '24	509	478	39	1.798	1.798	—
15 „ '24	498	469	34	1.826	1.826	—
7 „ '24	491	466	34	1.871	1.871	—
15 Aug. '23	0,023 ²⁾	516	10	227 ²⁾	50 ²⁾	178 ²⁾
23 Juli '14	1.691	1.357	—	751	751	—

Data als boven.	Beleeningen ⁴⁾	Renten-bank-scheine in kas	Diverse activa	Circulatie	Rekg. Courant		Opge-nomen bij de Renten-bank
					Partic. ⁵⁾	Rijken Staat ⁶⁾	
56	344	940	1.172	335	534	800	
55	304	993	1.201	356	443	800	
62	268	973	1.211	290	453	800	
69	443	906	1.010	384	677	800	
74	377	842	1.062	332	598	800	
92	303	767	1.106	320	491	800	
6,683 ²⁾	—	9,065 ²⁾	116 ²⁾	91,850 ²⁾	21,317 ²⁾	—	
—	—	—	1,891	—	944	—	

1) Onbelast. 2) In biljoenen. 3) Waarv. in Rentenmark: 7 Juli 1.052; 15 Juli 1.012; 23 Juli 979; 31 Juli 973; 7 Aug. 955; 15 Aug. 946.
4) Idem zelfde data: 77; 62; 55; 49; 43; 45.
5) Idem: 144; 152; 174; 139; 165; 164.
6) Idem: 256; 323; 314; 114; 129; 176.

Rectificatie. — Het blijkt ons, dat in de staten van 15 December 1923 t/m. 7 Juli 1924 (Nos. van 6 Februari t/m. 23 Juli 1924) in de saldi in rekg. courant het gedeelte in Rentenmark is dubbelgeteld. De in die nos. opgegeven bedragen moeten dus worden verminderd met de telkens in noot 6 genoemde, om het juiste totaalcijfer der saldi vast te stellen. In noot 5 op blz. 115 (No. van 30 Januari 1924) moet voorts „bovendien” worden vervangen door: „waarvan”.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitl. saldi	Beleening van te-goed in h. buitl.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleening.	Voor-schot aan den Staat	Circulatie
21 Aug. '24	353.778	84.653	480.000	1698.098	5.250.000	7.625.087
12 „ '24	352.783	84.653	480.000	1714.170	5.250.000	7.705.287
7 „ '24	353.369	84.653	480.000	1749.414	5.250.000	7.685.195
31 Juli '24	353.575	84.653	480.000	1815.205	5.250.000	7.764.487
24 „ '24	352.751	84.653	480.000	1701.379	5.250.000	7.602.784
23 Aug. '23	348.466	84.653	480.000	1175.829	7.077.345	172.580

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.
FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F. R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
6 Aug. '24	3.125.740	2.115.214	—	103.309	1.756.014
30 Juli '24	3.154.905	2.123.779	—	105.093	1.761.569
23 „ '24	3.167.527	2.137.110	—	106.015	1.782.626
16 „ '24	3.160.550	2.148.830	—	105.864	1.812.712
9 „ '24	3.143.402	2.137.268	—	101.904	1.855.005
8 Aug. '23	3.112.636	2.101.713	—	77.484	2.224.358

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
6 Aug. '24	295.735	2.159.656	111.493	79,8	82,5
30 Juli '24	318.336	2.164.795	111.487	80,4	83,0
23 „ '24	322.362	2.144.851	111.409	80,6	83,3
16 „ '24	342.671	2.144.005	111.405	79,9	82,6
9 „ '24	369.222	2.078.910	111.400	79,9	82,5
8 Aug. '23	1.000.511	1.904.791	109.673	75,38	77,3

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
30 Juli '24	747	17.252.015	1.590.684	16.820.618	4.491.956
23 „ '24	747	17.158.750	1.569.101	16.724.932	4.489.661
16 „ '24	748	17.122.177	1.586.387	16.743.660	4.481.539
9 „ '24	748	17.055.091	1.538.366	16.575.479	4.437.143
2 „ '24	748	17.056.459	1.520.871	16.542.122	4.418.377
1 Aug. '23	771	16.349.941	1.395.825	15.198.667	3.972.103

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 25 Augustus.

Na de eerste vreugde van de aanvaarding der Dawes-rapporten ter conferentie van Londen — een vreugde, welke inmiddels door het voorvoelen van de nog te wachten moeilijkheden aanmerkelijk werd getemperd — is in de internationale centra de aandacht gevestigd geweest op de wijze, waarop de beide in dit opzicht voornaamste parlementen zouden reageren. Na eenige moeilijkheden heeft Herriot in de Fransche Kamer een votum van vertrouwen verkregen, waardoor van Fransche zijde vermoedelijk geen moeilijkheden meer in den weg gelegd zullen worden. Anders staat het er in Duitschland voor. Het ziet er niet naar uit, dat ook de rechtsche partijen zich per saldo bij de thans verkregen overeenkomsten zullen neerleggen, waardoor met een ontbinding van het parlement ernstig rekening moet worden gehouden. Het vooruitzicht hierop heeft in de afgelopen week den beurshandel sterk beïnvloed.

Afgezien hiervan waren er voldoende factoren, om aan de beurs van Berlijn enige terughouding in het leven te roepen. Er moeten talloze maatregelen worden genomen, welke, hoewel voorzien, eerst thans, nu tot de toepassing dient te worden overgegaan, in hun volle inwerking op het bedrijfsleven duidelijk worden. Als één der voornaamste kan in dit verband wel de belasting op de industrie gelden, waarvan 20 pCt. door de ijzer- en staalnijverheid, 17 pCt. door de machinefabrieken, 8 pCt. door de chemische en 7 pCt. door de textielindustrie gedragen zal moeten worden. Voorts is het mogelijk, dat de hervorming van het spoorwegwezen, de formeele overdracht van de exploitatie van het spoorwegnet aan een naamloze vennootschap, in de toekomst moeilijkheden zullen baren. Het herstel van een normaal functioneerend muntwezen zal vermoedelijk slechts weinig verandering te voorschijn roepen, in verband met het feit, dat men in Duitschland thans reeds ongeveer een jaar lang gelegenheid heeft gehad zich aan de werking van een stabiel muntwezen aan te passen. Indien alle desbetreffende wetten echter zijn aangenomen, komt de hoofdzaak, de emissie van de internationale leening ten bedrage van 800 miljoen goudmarken. Het is begrijpelijk, dat men zich ter beurze met allerlei beschouwingen omtrent deze leening bezighoudt. Niet zoozeer, omdat men zou twifelen aan het welslagen of zich bezorgd zou maken omtrent den rentevoet, doch omdat de modaliteiten van deze leening vermoedelijk veel invloed zullen uitoefenen op de verdere credieten, welke aan het Deutsche bedrijfsleven verstrekt zullen worden. Men is het er n.l. vrij unaniem over eens, dat het plaatsnemen der groote internationale leening een begin zal vormen van een reeks credieten, welke onze Oostelijke burenen tot een terugkeer naar meer normale verhoudingen in staat zullen stellen. Onder den invloed van de parlementaire onzekerheid en de bespiegelingen omtrent het toekomstig verloop van het economisch leven is de fondsenmarkt dan ook niet al te opgewekt geweest. De aandelenmarkt was als geheel loom; een uitzondering hebben slechts de Westelijke „montaan”-fondsen gevormd als gevolg van de inkrimping der Fransche militaire bezetting. In binnenlandsche obligaties is de handel ook gedurende de afgelopen week zeer levendig geweest, zonder dat nochtans een bepaalde richting viel aan te geven. De omzetten komen in hoofdzaak tusschen de beroepshandelaren onderling tot stand en deze fungeren als koper of verkoper, naarmate hun inzichten omtrent de kansen op een valorisatie gunstiger of ongunstiger worden. Per saldo was het koerspeel ook hier echter iets lager.

Te Parijs heeft de markt een kalm, doch vrij opgewekt verloop gehad. Het zool niet vlotte dan toch ook niet al

te sterk teleurstellend verloop der besprekingen in het parlement heeft een opwekkenden invloed op de beurs uitgeoefend. Hierbij kwam, dat er verschillende andere factoren waren, die tot een gunstige stemming hebben bijgedragen. De cijfers van den buitenlandschen handel over de maand Juli hebben een vermindering van den invoer van 79 millioen Francs, in vergelijking met de vorige maand, en een toeneming van den uitvoer van 90 millioen Francs aangetoond. Deze verbetering van de handelsbalans heeft vooral daarom een goeden indruk gemaakt, omdat zij tot stand is gekomen in een tijdperk van stabiliteit, of, juister nog, van verbetering van den koers van het Frausche betaalmiddel. Tegelijkertijd is de opbrengst uit belastingen over Juli aanmerkelijk toegenomen. Weliswaar zijn de directe belastingen verminderd van 523 tot 275 millioen Francs, doch hiertegenover staat een zeer sterke toeneming, n.l. van 1464 tot 2120 millioen Francs, der indirecte heffingen. En waar deze laatste een rechtstreeksche weerspiegeling van de conjunctuur geven, is de invloed hiervan op de fondsenmarkt dan ook veel krachtiger geweest. Ter beurze van Parijs bestaat dan ook in de laatste tijden veel meer aandacht voor de aandelenmarkt, dan voor de afdelingen der obligaties, hetgeen wel als bewijs mag gelden voor het vertrouwen, dat men ook in Frankrijk ten aanzien van de naaste toekomst begint te koesteren.

Te Londen is de beurs eveneens kalm, doch vast van toon gebleven. Eigenaardig is hier geweest het verschil van opvatting tusschen vooraanstaande persoonlijkheden uit de City ten aanzien van de verkregen resultaten ter conferentie. Sommigen gingen zelfs zoo ver te beweren, dat de handel van Engeland groote bedreiging zou ondervinden door het herstel van Duitschland en door den terugkeer van een goede verstandhouding tusschen dit land en Frankrijk. Het dient echter gezegd, dat in de kringen, wier stem hoofdzakelijk op de effectenbeurs tot uiting komt, dit pessimisme niet werd aangetroffen. Wel heerscht ook hier groote voorzichtigheid, zoodat men voor beleggingen bij voorkeur heeft gezocht in de richting van obligaties met korten looptijd. De sterlingkoers heeft het hooge peil, waarop hij in betrekkelijk korten tijd is gekomen als gevolg van de disconto-verlaging van de Federal Reserve Bank te New York, niet geheel kunnen handhaven, doch op het lager niveau is toch een zekere mate van stabiliteit ingetreden. Allerwegen bereidt men zich voor op de emissie van de leening ten laste van Duitschland; het staat thans wel reeds vast, dat Londen een aanmerkelijk deel dier emissie te verzorgen zal krijgen. Hoewel deze affaire voldoende remuneratie zal afwerpen, is men toch geneigd te wenschen, dat de Vereenigde Staten of eventueel andere landen groote tranches zullen overnemen, met het oog op de niet al te ruime geldmarkt van Londen, de handhaving van den sterlingkoers en de eischen, welke in de naaste toekomst door de Dominions en door verschillende andere landen gesteld zullen worden.

Te New York is het verloop der beurs niet zoo optimistisch geweest, als tot voor kort nog het geval was. De berichten uit handels- en industriële kringen luiden nog steeds bemoedigend, doch van een directe verbetering valt nog niet veel te bespeuren. Toch is de stemming als geheel opgewekt gebleven. In de eerste plaats wel doordat de situatie van het oogeblik goedgeels wordt beheerscht door de prijzen der landbouwproducten en deze nog steeds een opgaande tendens vertoonen. In de tweede plaats hebben de vooruitzichten op een opleving als gevolg van meer geordende Europeesche verhoudingen er toe bijgedragen voor sommige fondsen speciaal de aandacht wakker te roepen. In dit verband verdient een prijsverbetering in zilver- en koperwaarden vermelding; men voorziet in beide metalen groote bestellingen. De geldmarkt is onveranderd ruim gebleven.

Ten onzent bleef de *beleggingsmarkt* vrijwel onveranderd. De koersen voor kort geld zijn nu reeds eenige weken achtereen stabiel op een laag niveau en zoowel binnenlandsche staatsfondsen als andere beleggings-objecten hebben zich aan deze omstandigheid aangepast. Eenige reactie viel tegen het einde der berichtperiode op te merken voor de 5 pCt. en 6 pCt. Indische leeningen in verband met de aankondiging van een nieuwe uitgifte van f 75.000.000 6 pCt. obligaties ten laste van Nederlandsch-Indië tot den koers van 97½ pCt. Van buitenlandsche staatsfondsen waren Brazilianen iets lager. Russen bleven verlaten.

De aandelenmarkt is over het algemeen vast geweest, zonder dat het echter tot omzetten van eenige beteekenis is gekomen. *Bankaandelen* bleven gevraagd, evenals aandelen in *binnenlandsche industriële ondernemingen*. Van laatstgenoemde stonden aandelen Jurgens weder vooraan;

	18 Aug.	22 Aug.	25 Aug.	Rijzing of daling
6 % Nederland 1922.....	100 1/8	100	99 11/16	- 3/16
5 % „ „ 1918.....	89 15/16	89 3/8	89 3/8	- 7/16
4 1/2 % „ „ 1916.....	90 1/16	90 7/16	90 3/8	+ 3/16
4 % „ „ 1916.....	82	81 15/16	81 5/8	- 3/8
3 1/2 % „ „	74 3/4	—	—	—
3 % „ „	66 3/8	66 3/4	67 1/8	+ 1/2
2 1/2 % Cert. N. W. S.	53 1/2	53 3/8	53	- 1/2
7 % Oost-Indië 1921.....	102 3/8	102 1/2	102 15/32	+ 3/32
6 % „ „ 1919.....	98 25/32	97 31/32	97 13/16	- 31/32
5 % „ „ 1915.....	93 1/8	92 7/8	92 7/8	- 1/4
5 % Rusland 1906.....	4 1/4	4 1/4	4 1/2	+ 1/4
4 % Rusl. bij Hope & Co.	6 1/8	—	—	—
4 % Japan 1899.....	60 3/4	60 3/4	60 3/4	- 1/2
5 % Brazilië 1895.....	48 3/4	48 3/8	48 1/8	- 5/8
8 % San Paulo 1921....	93	92 15/16	—	- 1/16
6 % Amsterdam 1920....	101	100 1/16	—	- 5/16
7 % Rotterdam 1920....	102 1/16	102 3/8	102 1/16	—

de reeds eenige weken lang aanhoudende rijzing in deze fondsen heeft zich in kalm tempo voortgezet.

Van aandelen in *handelsondernemingen* concentreerde zich op sommige dagen de belangstelling weder op aandelen Compania Mercantil Argentina, doordat enkele groote kooporders in de markt werden geplaatst.

Suikeraandelen zijn voor het oogenblik vrijwel op den achtergrond gedrongen. De verkoopen van de V. J. S. P. hebben regelmatig voortgang, doch deze regelmatigheid doet uit den aard der zaak afbreuk aan het speculatieve karakter der betrokken fondsen, waardoor een zeker gebrek aan belangstelling is ontstaan.

Van *mijnbouw aandelen* konden alleen aandelen Oost-Borneo de aandacht trekken door een vrij belangrijke rijzing; daarentegen zijn aandelen Redjang Lebong wat op den achtergrond geraakt.

Petroleumfondsen waren doorgaans zeer kalm, met eenig aanbod voor aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij en daarentegen geringe vraag voor Consols.

Rubberaandelen waren aanvankelijk vast gestemd in verband met de houding van het product te Londen en de vóórverkoopen, welke onderscheiden Indische maatschappijen hebben bewerkstelligd. Later is echter een zekere verslappening ingetreden, toen ook de rubberprijs te Londen iets reageerde.

Tabakken bleven veronachtzaamd bij ontstentenis van een stimulans.

	18 Aug.	22 Aug.	25 Aug.	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank.....	134 1/2	133 1/2	132 3/4	- 1 3/4
Incaso Bank.....	98 1/2	100 1/4	100 1/4	+ 2
Koloniale Bank.....	178 3/4	177 3/4	178 3/4	—
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	129 11/16	133 1/8	133 3/8	+ 3 11/16
Rotterd. Bankvereniging..	84	84	84	—
Van Berkel's Patent.....	59 3/4	60	60	+ 1/2
Gouda Kaarsen.....	14 1/4	18 3/4	17 1/2	+ 3 3/4
Holl. Draad- en Kabelfabriek	51	53 1/2	52 1/2	+ 1 1/2
A. Jurgens' Ver. Fabr. g. aand.	57 3/4	60 3/4	61 1/2	+ 3 3/4
„ „ „ pr. aand.	64 7/8	66 1/4	68	+ 3 1/8
Leerdam Glasfabrieken....	24	24 1/8	25 3/4	+ 1 3/4
Philips' Gloeilampenfabriek	315 1/2	321 1/4	—	+ 5 3/4
Vereenigde Blikfabrieken..	88	92	—	+ 4
Vereen. Chemische Fabrieken	46	44 1/2	45 1/2	- 1/2
Compania Mercantil Argent.	21 7/8	24 1/8	23 7/8	+ 2
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	167 3/4	168 3/16	169	+ 1 1/2
Handelsverg. Amsterdam..	515 1/2	515 3/4	513 1/2	- 2
Handelsverg. Reiss & Co....	32 1/2	30 3/4	—	- 2 1/4
Int. Crediet- en Handelsverg.	—	—	—	—
Rotterdam.....	192 1/2	—	—	—
Linde Teves & Stokvis....	87 7/8	88	88	+ 1/8
Redjang Lebong Mijnb.-Mij.	219	213 1/2	215	- 4
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	154 1/2	156 1/2	158 3/4	+ 4 1/4
Kon. Petroleum-Mij.....	339	337	335 1/8	- 3 7/8
Phoenix Oil.....	92	94	94	+ 2
Amsterdam-Rubber-Mij....	150	151 1/8	150 1/4	+ 1/4
Kendeng Lemboe.....	171 1/2	174	172	+ 1/2
Oost-Java-Rubber-Mij.....	225 1/2	227 3/4	227 1/2	+ 2
Deli-Batavia Tabak Mij....	314 3/4	317 1/2	317	+ 2 3/4
Deli-Maatschappij.....	369	367 1/2	365 1/2	- 3 1/2
Senembah-Maatschappij...	339 1/2	340 1/2	341	+ 1 1/2

Op de *scheepvaartmarkt* viel af en toe eenig aanbod te constateeren, nu de vrachtenmarkt niet zoo snel, als menigeen gehoopt had, een verbetering te aanschouwen geeft.

	18 Aug.	22 Aug.	25 Aug.	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn.....	85	83 1/2	82 1/4	- 2 3/4
„ „ „ gem. eig.	68 3/4	66 1/4	64 1/2	- 4 1/4
Hollandsche Stoomboot-Mij.	25 3/4	26 1/4	25	- 1/4

	18 Aug.	22 Aug.	25 Aug.	Rijzing of daling
Java-China-Japan-Lijn	103 $\frac{1}{2}$	103 $\frac{1}{4}$	102	- $\frac{1}{2}$
Kon. Hollandsche Lloyd ...	81 $\frac{1}{10}$	8 $\frac{5}{8}$	7 $\frac{5}{8}$	- $\frac{1}{10}$
Kon. Ned. Stoomv.-Mij.	78 $\frac{1}{2}$	79	78 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{4}$
Konink.Paketaart-Mij.	139 $\frac{1}{2}$	138 $\frac{1}{2}$	—	- 1
Maatschappij Zeevaart	76	80	80	+ 4
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	126 $\frac{5}{8}$	126 $\frac{1}{4}$	126	- $\frac{5}{8}$
Nievelt Goudriaan	95 $\frac{1}{2}$	98	97	+ $\frac{1}{2}$
Rotterdamsche Lloyd.....	125	124	126 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{1}{4}$
Stoomv.-Mij. „Nederland” ..	150 $\frac{3}{4}$	150 $\frac{3}{4}$	150 $\frac{3}{4}$	—
„ „ „Noordzee” ..	25	23 $\frac{7}{8}$	23 $\frac{7}{8}$	- $\frac{1}{8}$

De *Amerikaansche afdeling* was vast, mede in verband met de verbetering van den dollarkoers.

	18 Aug.	22 Aug.	25 Aug.	Rijzing of daling
Americ. Smelting & Refining	74 $\frac{1}{2}$	78 $\frac{1}{4}$	76 $\frac{1}{4}$	+ $\frac{1}{4}$
Anaconda Copper.....	81 $\frac{1}{2}$	83 $\frac{1}{2}$	82	+ $\frac{3}{4}$
Studebaker Corp.....	99 $\frac{7}{8}$	102	101	+ $\frac{1}{8}$
Un. States Steel Corp.	111 $\frac{9}{16}$	113 $\frac{1}{4}$	112	+ $\frac{7}{16}$
Atchison Topeka.....	109 $\frac{1}{4}$	109 $\frac{7}{16}$	—	- $\frac{1}{16}$
Erie.....	31 $\frac{3}{8}$	30 $\frac{3}{16}$	30	- $\frac{1}{8}$
Southern Pacific.....	99 $\frac{1}{4}$	100 $\frac{7}{16}$	—	+ $\frac{1}{16}$
Union Pacific.....	145 $\frac{1}{2}$	148	148	+ $\frac{2}{2}$
Int. Merc. Marine orig. gew.	11 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{5}{8}$	10 $\frac{7}{8}$	- $\frac{5}{8}$
„ „ „ pref.	41 $\frac{1}{2}$	44 $\frac{1}{4}$	42 $\frac{5}{8}$	+ $\frac{7}{8}$

De *goudmarkt* bleef ruim; prolongatie noteerde doorgaans $\frac{2}{4}$ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 25 Augustus 1924.

Tarwe. De factoren, die deze week de markt beheerschten waren in hoofdzaak dezelfde als in de vorige week. Ook deze week waren in de Vereenigde Staten de aanvoeren van wintertarwe buitengewoon groot, terwijl de dorschresultaten bij voortdurende als gunstig worden opgegeven. Het weer was gunstig voor de zomertarwe zoowel ten Zuiden als ten Noorden van den Canadeeschen grens en men begint reeds hogere schattingen van den Canadeeschen oogst te lanceeren. Veel waarde hebben deze schattingen niet. Men heeft zich vaak verwonderd over het feit, dat de Canadeesche regering in September verleden jaar haar schatting van den tarweoogst zoo enorm vermeerderde. De reden daarvan was, dat waar de statistiek aangaf, dat in bepaalde streken vorst op een zekeren datum vrijwel zeker moest intreden, met deze overgroote waarschijnlijkheid was rekening gehouden. Toen de verwachte vorst (killing frost) uitbleef, kwam zeer veel tarwe veilig binnen, die men van te voren reeds had afgeschreven. De eerste veertien dagen a drie weken zijn dus van buitengewoon belang voor Canada en voor de geheele wereld, maar waar de oogst laat genoemd wordt, heeft men minder reden dan ooit de huid niet te verkoopen voor de beer geschoten is.

Intusschen waren de Noord-Amerikaansche markten over het algemeen flauw gestemd en slechts gisteren kwam er een kleine opleving. De vraag uit Europa viel niet mee. In Engeland is men te goed van voorraden voorzien, dan dat men veel wil bijkopen, terwijl op het Continent wel geregeld tarwe werd bijgekocht, zoo ook door ons land en door Duitsland, maar de handel was toch niet van dien aard, dat hij Amerika veel steun verleende om zijn groote aanvoeren nieuwe tarwe te plaatsen. Intusschen zijn de verscheppingen de laatste weken niet groot geweest, maar aangezien daarvoor op zoo'n ruimen schaal verscheept werd, is de voorraad naar Europa onderweg nog heel ruim. Toch zal het moeilijk zijn die niet kleiner te laten worden dan een jaar geleden, tenzij Canada met een veel grooteren oogst komt, dan waarop men nu mag rekenen.

In Argentinië, zoowel als in Australië, gaat alles naar wensch, behalve dat men in het eerste land gaarne wat meer regen zou zien. Australië verwacht een record oogst, maar het is nog wat vroeg om daarop reeds nu te rekenen. Ook uit Indië zijn de berichten goed, doordat er regen gevallen is.

Wat Europa betreft, valt de oogstschatting in Engeland op, die door de geringe bezaaide oppervlakte ondanks een vrij goede opbrengst, toch slechts een zeer klein cijfer aanwijst. Het weer is in Engeland, Nederland, België en Duitsland zeer ongunstig geweest voor het binnenhalen van de tarwe en in genoemde landen is dit dan ook wel niet mogelijk geweest. Ook zal de kwaliteit wel geleden hebben. Voor tarwe van den ouden oogst, die zoowel in Engeland als hier slechts in kleine hoeveelheden aanwezig was, werden zeer hoge prijzen betaald.

Van Italië en Oost-Europa geen nieuwe berichten. Eenige

export zal er dit jaar toch wel van Rusland plaats vinden, maar men verwacht niet, dat die van groote beteekenis zal zijn.

Maïs. Een vaste markt met dagelijks stijgende prijzen tot en met verleden Vrijdag, daarna gevolgd door een reactie. De sterk stijgende prijzen in Noord-Amerika waren aanvankelijk de oorzaak van de willigte, maar toen daarna Amerika gevoelig begon te dalen, bleef de stemming toch vast, totdat de daling in Chicago zoo'n grooten omvang had aangenomen, dat de stemming ook in Europa omsloeg en vooral voor spoedige levering flauw werd. Op Vrijdag werden er in Londen 12 ladingen verkocht, inclusief enkele die op dien dag tweemaal van eigenaar verwisselden.

De Plataverscheppingen waren tamelijk ruim en daar de stock nog is toegenomen, blijkt wel, dat de oogstbeweging nog geenszins haar einde nadert.

De vraag voor maïs is in de meeste landen van Europa goed geweest, ofschoon het groote prijsverschil met latere levering wel oorzaak is, dat de meeste consumenten voorraad vormen, wat misschien een te grooten indruk van de werkelijke consumtie geeft. Duitsland gaat voort, zij het op bescheiden schaal, maïs te betrekken, welke vraag eenigszins gestimuleerd wordt door de mogelijkheid dat de Duitse agrariërs graanrechten zullen weten door te drijven.

Niettegenstaande de beperkte aanvoeren is de zichtbare voorraad in de Vereenigde Staten weer iets toegenomen, wat wel op een zeer geringe vraag van de consumtie wijst bij de tegenwoordige hoge prijzen. Dit zal wel een van de voornaamste oorzaken geweest zijn van de zeer groote daling. Van 19 tot 25 Augustus viel de September termijn van 1.22 tot 1.11 $\frac{1}{2}$ en de December termijn van 1.17 $\frac{5}{8}$ tot 1.05 $\frac{1}{8}$. Ofschoon ook oogstberichten hierbij een rol spelen, is deze daling toch in de eerste plaats het gevolg van het afwikkelen van speculatieve posities. Verscheppingen van Platamais naar Noord-Amerika gaan langzaam doch regelmatig voort. Ook zijn in de afgelopen week weer zaken van Zuid- naar Noord-Amerika gedaan. Zelfs werd een lading die reeds in St. Vincent was aangekomen, nog naar New-Orleans gedestineerd. Groote zaken vinden evenwel niet plaats, maar met den kleinen oogst dien men verwacht, is het natuurlijk zeer goed mogelijk, dat later op een veel ruimer schaal zal gekocht worden. Dit zou onmiddellijk een stijging der prijzen veroorzaken, omdat op dit oogenblik Argentinië vrijwel het monopolie van de maïs-export heeft. De Donaulanden zijn zoo goed als niet aan de markt en over den nieuwen oogst zijn de berichten tegenstrijdig. Tot eind October zal er in ieder geval wel niet veel van die zijde aangeboden worden.

Gerst: blijft vast gestemd voor spoedige levering. De consumtie blijft de aangekomen partijen goed opnemen. De prijzen van den nieuwen Canadeeschen oogst bleven vrij stabiel, op 25 Augustus zijn zij iets gedaald. In ons land werden bijna alle soorten verhandeld, evenwel niet in groote hoeveelheden. Ook in October en November aflaging kwamen eenige zaken in Amerikaansche gerst tot stand.

Haver: trekt tot de tegenwoordige prijzen tamelijk veel attentie en vooral in Platahaver kwamen flinke zaken tot stand.

Lijnzaad onderging weinig fluctuaties. Over den nieuwen oogst in Noord-Amerika blijven de berichten gunstig, doch niettegenstaande de vraag voor lijnolie verbeterd is, konden de noteeringen in Duluth en Winnepeg zich niet geheel handhaven. Voor lijnkoeken bleef de markt tamelijk vast met regelmatige vraag.

Zie voor den staat volgende pagina.

SUIKER.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Oct./Dec.	Londen		Cuba's 96 pCt. c.t.f. Augustus	New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Sept./Oct.		
22 Aug. '24	f24	44/6	20/6	19/6	5,53
15 „ '24	„22 $\frac{9}{16}$	43/6	20/6	18/-	5,40
22 Aug. '23	„23 $\frac{5}{16}$	58/9	19/6	22/-	5,81
22 Aug. '22	„21 $\frac{9}{16}$	59/3	19/-	18/3	4,83
4 Juli '14	„11 $\frac{13}{32}$	18/-	—	—	3,26

Er deden zich gedurende de afgelopen week geen nieuwe gezichtspunten op de verschillende suikermarkten voor. De stemming bleef vast, vooral voor prompte levering.

In Amerika liepen de noteeringen voor Spot Centrifugals, zoowel als op de termijnmarkt geleidelijk op en

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Ayres			Soorten	25 Aug. 1924	18 Aug. 1924	27 Aug. 1923
	Tarwe Sept.	Mais Sept.	Haver Sept.	Tarwe Sept.	Mais Sept.	Lijnzaad Sept.				
23 Aug. '24	124 1/8	111 3/4	47 5/8	14,95	10,10	23,30	Tarwe* . . . . . ¹	14,60	15,25	12,—
16 „ '24	133 1/8	122 1/2	55 1/4	15,05	9,95	23,50	Rogge (No. 2 Western) . . ¹	11,50	11,30	8,75
23 Aug. '23	100 3/4	83 5/8	39	11,40	8,65	21,55	Mais (La Plate) . . . . . ²	212,—	203,—	183,—
23 Aug. '22	102 3/4	61	31 7/8	11,65	7,65	18,45	Gerst (48 lb. malting) . . . ²	264,—	260,—	165,—
23 Aug. '21	117 3/4	53 3/4	34 1/8	17,55 ¹⁾	9,05	22,35 ¹⁾	Haver (38 lb. white clipp.) ¹⁾	12,20 ⁵⁾	12,25 ⁵⁾	9,50
20 Juli '14	82	56 7/8	36 1/2	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	14,20	13,60	11,45
							Lijnzaad (La Plata) . . . . ³⁾	456,—	449,—	405,—

1) Per October. 2) per 100 KG. 3) per 2000 KG. 4) per 1960 KG.
*No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 5) Donaugerst. 6) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	17/23 Aug. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	17/23 Aug. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923
Tarwe	19.403	630.600	488.191	—	18.573	31.086	649.173	519.277
Rogge	7.462	320.489	297.082	—	3.775	485	324.264	297.567
Boekweit	106	13.457	10.045	—	—	—	13.457	10.045
Mais	26.090	484.375	377.333	2.235	76.008	51.377	560.383	428.710
Gerst	1.125	200.162	136.656	—	28.606	7.842	228.768	144.498
Haver	1.448	117.325	51.194	—	305	533	117.630	51.727
Lijnzaad	9.829	162.371	91.163	1.353	49.194	49.006	211.565	140.169
Lijnkoek	2.670	138.722	143.190	—	700	—	139.422	143.190
Tarwemeel	4.541	150.338	60.288	—	16.895	3.924	167.233	64.212
Andere meelsoorten	250	4.343	1.344	—	—	—	4.343	1.344

waren de slotnoteringen van verleden week en die van deze week als volgt:

Sp. Centr. September December Januari Maart
5,40/5,53 3,61/3,73 3,69/3,76 3,48/3,54 3,31/3,34

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 52.000 tons, de versmeltingen 54.000 tons en de voorraden 146.000 tons.

Cubasuiker werd verhandeld tot prijzen olopend tot ongeveer 3 7/8 \$c. c. & f. New York.

De laatste Cuba-statistiek luidt als volgt;

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 16 Aug. '24.	40.096	14.575	43.604
Tot. sedert 1 Dec. '23-16 Aug. '24	3.581.316	3.316.225	3.634.718
Werkende fabrieken	1	1	5
Weekexport 16 Aug. '24	63.824	35.696	70.532
Tot. sedert 1 Jan. '24-16 Aug. '24	3.069.115	2.858.550	3.150.649
Totale voorraad op 16 Aug. '24	512.201	457.711	521.682

In Engeland opende Augustus termijn verleden week op 23 1/4 om Zaterdag op 24- te sluiten, terwijl de noteringen voor December resp. 20 1/4 en 20 1/4 waren. Raffinadeurs verhoogden hunne prijzen in totaal met sh 1/- voor alle posities.

Op Java ging de Producenten Vereeniging door met verkoopen van suiker uit oogst 1925 tot de bekende limites en thans zijn reeds ruim 10 miljoen picols uit oogst 1925 verkocht. Een groot gedeelte daarvan bevindt zich in handen van speculanten.

Nu de Augustus afschepingen zoo goed als afgelopen zijn, daalde de prijs voor disponibile suiker uit den dit-jarigen oogst tot f 14 1/2, terwijl latere levering iets lager te koop is.

Hier te lande trokken de prijzen op de termijnmarkt, vooral voor ouden oogst, aanvankelijk sterk aan, ook wegens verhooging door raffinaderijen met ongeveer f 1,50. Augustus, bij opening aangeboden tot ongeveer f 27 1/2, werd later zelfs tot 28 7/8 gedaan, terwijl September tot ongeveer f 27 3/4 opliep. Voor het najaar verbeterden de noteringen eveneens met ± f 1.—. Het slot was iets kalmer met de volgende prijzen:

Augustus f 28 3/4 genoteerd.
September koopers f 27.—, verkoopers f 29,—
December „ „ 22 3/4, „ „ 23.—
Maart „ „ 23.—, „ „ 23 3/8
Mei „ „ 23 1/4, „ „ 23 3/8.

De omzet bedroeg deze week 7600 tons.

Voor juist aangekomen en zeer spoedig te verwachten Javasuikeer werd van f 27.— tot f 28.— betaald.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 20 Augustus 1924.

In de Amerikaanse katoenmarkt is gedurende de afgelopen week een groote verandering gekomen. Deweerberichten

luiden over het algemeen gunstiger en volgens particuliere oogstschattingen zal de nieuwe oogst grooter worden dan men aanvankelijk dacht. Prijzen zijn ongeveer 1 1/4 d. gedaald, hoewel New York gisteren weer iets vaster was en Liverpool vanmorgen 10/12 punten hooger opende. Niettegenstaande de vakantie in verschillende districten zijn verkoopen bevredigend geweest. Het prijsverschil tusschen de loopende maand en Januari futures is ook kleiner geworden en bedraagt slechts 3/4 d. per lb. Ook Egyptische katoen is in sympathie met Amerikaansche gedaald, doch er wordt weinig verkocht en prijzen voor de betere klassen blijven vast. Het groote prijsverschil van bijna 5 d. tusschen het begin van het seizoen op 1 Augustus 1923 en op 1 dezer, is nu vrijwel geheel verdwenen, daar het verschil tusschen Mid American-gisteren en op 20 Augustus 1923 slechts enkele punten bedroeg. Daartegenover is het prijsverschil in Egyptische katoen grooter geworden, daar Fully Good Fair gisteren 25.65 noteerde tegen 16.25 verleden jaar.

Zaken in Amerikaanse garens worden in zekere mate tegengehouden door de groote fluctuaties in katoenprijzen, zoodat er dan ook geen groote posten geboekt zijn, en men alleen kleine hoeveelheden koopt. Voorraden zijn geringer geworden en prijzen vanuit spinner's oogpunt beter, zoodat marges deze maand ongeveer 1d. per lb. verbeterd zijn. Voor export bestaat wel vraag naar enkele garens voor verdoeleinden, maar de belangstelling naar getwijnde garens is slechts gering, terwijl Egyptische garens goed gevraagd worden. Spinners van goede 60er twist blijven op bescheiden schaal verkoopen, terwijl in de andere soorten slechts hier en daar wat gedaan wordt. Deze condities zijn alleen een gevolg van het huidige prijsverschil tusschen oude en nieuwe oogstkatoen. Door de plotselinge daling van katoenprijzen zijn zaken tot stilstand gekomen en men neemt over het algemeen een afwachtende houding aan. De politieke toestand in Europa schijnt iets beter te worden en indien de markt vast blijft, zou men in de naaste toekomst wel flinke zaken kunnen verwachten. Volgens de gegevens van den Board of Trade over Juli blijven de uitvoeren naar Duitsland, Holland en Zwitserland geregeld doorgaan.

Doekprijzen blijven ondanks de daling van katoenprijzen merkwaaardig vast en over het algemeen schijnt men nog al optimistisch te zijn. Iedereen hoopt, dat katoenprijzen op een meer normale basis zullen komen, waardoor de vraag, zoowel in het binnenland als op de overzeesche markten, weer zal toenemen. Dit proces heeft altijd een storenden invloed op de markt, waardoor er deze week, hoewel er speciaal van Indië een goede vraag bestond, toch niet veel gedaan is. Men blijft met belangstelling de ontwikkeling der katoenmarkt volgen en indien het verschil tusschen spot- en futureprijzen geringer wordt, hoopt men, dat er wel een opleving in den handel zal komen.

13 Aug. 20 Aug. Oost. koersen. 12 Aug. 19 Aug.

Liverpoolnoteringen.	T.T. op Indië	1/4 1/2	1/5 1/2
F.G.F. Sakellaridis	26,35	25,65	T.T. op Hongkong 2/4 1/2, 2/4 1/2
G.F. No. 1 Oomra	11,55	10,65	T.T. op Shanghai 3/2 1/2, 3/2 1/2

Notering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	22 Aug. 1924	15 Aug. 1924	8 Aug. 1924	22 Aug. 1923	22 Aug. 1922
New York voor Middling ...	27,80 c	29,40 c	30,25 c	25,25 c	22,80
New Orleans voor Middling	26,93 c	26,90 c	27,42 c	24,50 c	22,63
Liverpool voor Fy Middl. ..	16,08 d	16,94 d	17,38 d	15,67 d*	13,74*

*) Voor ouden Standaard.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '24 tot 15 Aug. '24	Overeenkomstige periode	
		1923-'24	1922-'23
Ontvangsten Gulf-Havens.	62	84	94
Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	23	24	37
" " 't Vasteland.	32	98	93
" " Frankrijk..	—	—	—
" " Japan	—	3	26

Voorraden.
(In duizendtallen balen).

	15 Aug. '24	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	220	158	369
Binnenland	149	264	333
New York	76	14	81
New Orleans	40	42	55
Liverpool	145	102	397

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk.)

Noteringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No.7	Voorraad	Prijs No.4	
23 Aug. 1924	326.000	32.350	1.307.000	36.000	57/16
16 " 1924	351.000	32.675	1.205.000	35.000	511/32
9 " 1924	349.000	30.925	1.106.000	1)	513/32
23 Aug. 1923	843.000	20.425	1.276.000	21.800	51/16

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
23 Aug. 1924.....	111.000	767.000	291.000	918.000
23 Aug. 1923.....	85.000	594.000	211.000	1.372.000

1) Niet genoteerd.

RUBBER.

De stemming op de rubbermarkt was vrij onregelmatig. Prijzen fluctueerden. Het aanbod blijft over het algemeen beperkt en de eerste hand houdt grootendeels op iets hogere prijzen.

De slotnoteringen zijn:

			einde voorafgaande week:	
Prima Crêpe	Aug.	74 ct.	.....	71 1/2 ct.
" "	Sept./Oct.	74 1/2 "	.....	72 "
" "	Nov./Dec.	75 1/2 "	.....	74 "
Smoked Sheets	Aug.	73 "	.....	71 1/2 "
" "	Sept./Oct.	73 1/2 "	.....	72 "
" "	Nov./Dec.	74 1/2 "	.....	74 "

25 Augustus 1924.

COPRA.

De markt was deze week kalm, doch vast gestemd. Consumenten kochten flinke partijen stoomend zowel als op aflading. Het aanbod van importeurs was tamelijk klein.

De noteringen zijn:

Nederl.-Ind. f.m.s.	Juli	afading	fl.
" "	Augustus	"	35 1/8
" "	September	"	35,-
" "	October	"	34 1/2

25 Augustus 1924.

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

Over het algemeen was de vraag naar ruimte levendiger en zoowel van Montreal, de Gulf als van Argentinië werden meerdere booten bevracht tegen iets betere cijfers.

Van Montreal naar Griekenland werd 19 cts. betaald voor een September boot en naar West Indië 18 cts. voor een September-October boot.

Van de Northern range vonden geen bevrachtingen met graan plaats. Er werd een Augustus boot met steenkolen van Hampton Roads naar Rio de Janeiro afgesloten tegen \$ 3,25. Van de Gulf werd betaald voor graan naar Antwerpen of Rotterdam 16 1/4 ct. voor een September boot en naar de Middellandsche Zee niet beoosten West Italië 18 1/2 ct. naar één, 19 ct. naar twee havens voor een September/October boot. Er werden eenige booten met hout bevracht van de Gulf naar Monte Video of Buenos Aires tegen \$ 14,25 per mille.

Van San Domingo werd een kleine boot naar U.K./Continent afgesloten tegen 24/6 één 25/- twee havens.

De grondtoon van de La Plata markt was vast en de vraag naar ruimte breidde zich uit tot October/November booten, waarvoor 24/- tot 24/6 werd betaald, al naar grootte. Ook voor nieuwe oogst werden een paar bevrachtingen afgesloten op basis van 24/6 voor booten van 7000 ton 10 1/2 %.

Ook in het Oosten werden eenige booten afgesloten tegen eenigszins hogere vrachten. Een September boot kon 23/- on deadweight bedingen van Bombay.

Van Australië werd een boot bevracht voor nieuwe oogst met 1/31 Januari ligdagen naar Middellandsche Zee/U.K./Continent tegen 37/- met één of twee laadplaatsen.

Van de Middellandsche Zee werden zeer weinig booten afgesloten. Van de Zwarte Zee vonden geen bevrachtingen plaats.

De uitgaande vrachten van Engeland blijven op dezelfde hoogte. Het aanbod van ruimte is zeer groot. Van Wales naar St. Vincent werd 8/6 betaald en naar Buenos Aires 11/6, terwijl naar West Italië een boot werd afgesloten tegen 8/6, alle met begin September ligdagen.

26 Augustus 1924.

RIJNVAART.

Week van 17 t/m. 23 Augustus 1924.

De aanvoeren waren tamelijk en bestonden hoofdzakelijk uit erts en graan.

De scheepsruimte was schaarsch, waardoor de vrachten van f 0,65/0,75 per last met 1/4—1/2 lostijd van het begin der week in het laatst der week opliepen tot f 0,75/0,85 met 1/2—1/2 lostijd.

Naar den Bovenrijn werd in doorsnee betaald f 1,20/1,30 met 1/4—1/2 lostijd; de daghuren bedroegen gemiddeld 3 cts. per ton.

De waterstand bleef gunstig.

Het sleeploon werd gemiddeld genoteerd volgens het 45 cts. tarief.

INKLARINGEN.

DELFIJZL.

Landen van herkomst	Juli 1924		Juli 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Groot-Brittannië	4	3.405	9	6.508
Duitschland	12	2.482	14	1.446
Zweden	10	3.242	11	2.574
Finland	8	3.674	6	2.373
België	—	—	1	3.364
Chili	1	3.035	—	—
Totaal	35	15.838	41	16.265
Nationaliteit				
Nederlandsche..	14	4.639	18	2.894
Britsche	3	1.606	2	1.079
Duitsche	15	9.019	15	3.951
Belgische	—	—	1	3.169
Zweedsche	3	574	3	767
Deensche	—	—	1	41
Vereen. Staten..	—	—	1	3.364
Totaal	35	15.838	41	16.265

(A. van Dijk.)

NEDERLANDSCH-INDISCHE LEENING 1923 D.

RENTENDE 6 PCT.

groot nom. f 75.000.000,-.

in Schuldbewijzen aan toonder,

groot f 1000,- en f 500,-.

Uitgifte tot den koers van 97¼ pCt.

Inschrijvingen op deze leening kunnen worden ingeleverd

op VRIJDAG 29 AUGUSTUS 1924,

van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 uur,

te **AMSTERDAM** ten kantore van:

De NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ,
De NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK,

De NEDERL.-INDISCHE ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ;

te **ROTTERDAM** ten kantore van:

De NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ;

te **'s-GRAVENHAGE** ten kantore van:

De NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ,
De NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK,

De NEDERL.-INDISCHE ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ;

en voorts:

te **AMSTERDAM** ten kantore van:

De AMSTERDAMSCH E BANK,
De BANQUE DE PARIS ET DES PAYS-BAS,
De TWENTSCHE BANK,
HOPE & Co.,
De INCASSO-BANK,

LIPPMANN, ROSENTHAL & Co.,
PIERSON & Co.,
De ROTTERDAMSCH E BANKVEREENIGING,
GEBR. TEIXEIRA DE MATTOS,
VERMEER & Co.;

te **ROTTERDAM** ten kantore van:

De AMSTERDAMSCH E BANK,
De BANQUE DE PARIS ET DES PAYS-BAS,
De TWENTSCHE BANK,

De INCASSO-BANK,
R. MEES & ZONEN,
De ROTTERDAMSCH E BANKVEREENIGING;

te **'s-GRAVENHAGE** ten kantore van:

De AMSTERDAMSCH E BANK,
De TWENTSCHE BANK,
De INCASSO-BANK,

De FIRMA R. MEES & ZONEN BIJKANTOOR
's-GRAVENHAGE,
De ROTTERDAMSCH E BANKVEREENIGING;

en in **NEDERLANDSCH-INDIE** tot den koers van 100 pCt. ten kantore van:

de NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ te BATAVIA en al hare vestigingen,
„ NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK „ „ „ „ „ „ „
„ NEDERLANDSCH-INDISCHE ESCOMPTO MIJ. „ „ „ „ „ „ „

De betaling der toegewezen schuldbewijzen moet geschieden ten kantore van inschrijving, op **DINSDAG 16 SEPTEMBER 1924**, tegen in ontvangstneming van door den Minister van Koloniën uit te geven receipten, die zoo spoedig mogelijk kosteloos tegen de definitieve schuldbewijzen zullen worden verwisseld.

Voor verdere bijzonderheden wordt verwezen naar het Prospectus d.d. 23 Augustus 1924.

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.
NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK.
NEDERLANDSCH-INDISCHE ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ.
AMSTERDAMSCH E BANK,
BANQUE DE PARIS ET DES PAYS-BAS.
DE TWENTSCHE BANK.
HOPE & Co.

INCASSO-BANK.
LIPPMANN, ROSENTHAL & Co.
R. MEES & ZONEN.
PIERSON & Co.
ROTTERDAMSCH E BANKVEREENIGING.
GEBR. TEIXEIRA DE MATTOS.
VERMEER & Co.